

FÖRSVARETS FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 4/2025

ASTRID ENGLUND
SNART LOGISTIKGRUPPCHEF

STARTKLAR

MÖT NYINRYCKTA BRIGADBYGGARE PÅ I 13

Sveriges starka kort i **NATO**

FMUNDSÄKC – från skola till krigsförband

Hundar + drönare i **HEMVÄRNET**

PLUS: SVENSKA JAS I POLEN | TROSSÖKOCKAR | RYMDFÖRSVAR | HISTORIA: FÄLTPOSTEN

SKARPT INTERNATIONELLT FOKUS

MELLAN DET ATT jag formulerar den här texten och att du läser den, kan nästan vad som helst ha hänt i efterdyningarna av de samtal om Ukrainas framtid som fördes i mitten av augusti. Vi önskar alla det ukrainska folket fred, men priset kan bli högt för både dem och Europas länder. Allt som ger Ryssland både mer resurser och positiva resultat när de attackerar den säkerhetsordning vi är så

stund ska kunna ta större kliv framåt och till slut landa inom de ramar vi har fått oss tilldelade.

Vid sidan av sedvanligt högt tempo i de internationella relationerna vill jag nämna två områden som är i mitt fokus under hösten. Det första är hur regeringen väljer att gå vidare med den utredning som bland annat föreslår upprättandet av en civil underrättelsemyndighet. Det har stor betydelse för oss. Mina

” Det hårda arbete som görs – från första linjens chefer till central stab – noteras och bekräftas. ”

beroende av, kommer påverka oss i generationer.

Medan samtal förs mellan politiska ledare arbetar vi och våra allierade på militär nivå för att snabbt öka vår försvarsförmåga. I Försvarsmakten sitter vi inte på händerna. Långt därifrån. Det hårda arbete som görs – från första linjens chefer till central stab – noteras och bekräftas.

De prognoser jag får som illustrerar hur vi omsätter stora försvarsinvesteringar till effekt visar just detta. För att komma framåt i den takt som krävs behöver vi vänja oss vid att leva i mer av en gasa-bromsa-situation. Det gör att vi periodvis behöver hålla igen lite, vilket kan verka konstigt med de resurstillskott vi får. Men det krävs för att vi i nästa

underrättelsebehov kvarstår och måste säkerställas.

Det andra området jag vill nämna är de underlag vi ska lämna till regeringen vad gäller hur en högre andel av BNP till militärt försvar ska intecknas i tid och innehåll, för att tillgodose Natos förmågemål. Det är den knastertorra beskrivningen. Med lite mer doft av ”diesel och krut” kan man kort och gott säga: hur vi ska bygga krigsförbanden starkare som allierad.

TILL SIST: Tack till alla som på olika sätt har varit inblandade i årets inryck till grundutbildningen. Till dig som nu har tagit steget in i Försvarsmakten: välkommen! Du behövs.

Michael Claesson
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 PORTRÄTTET**

Skjutglad förrädsman

S12 6 JAS I POLEN

Svenska bidraget till Natos luftförsvaret

S14 STARKARE FÖRSVARSMAKT

Strukturförändringar skapar robusthet

S18 NATOMAN

Han står närmast Nato

S30 RYMSKOLAN

Satkom är nyckeln

S40 MED HUNDAR OCH DRÖNARE

Hemvärnets mastodontövning

S49 RÄTTSSÄKER VÄRNPLIKT

Möt en auditor

S50 FÄRSKA RO

De valde reservofficersspåret

S52 MATERIEL

M4A vikarierar för AK24

S58 PATRULLTÄVLAN

K4-trio i italiensk patrulltävling

S62 TILL SIST

Baskermärke, orientering och Wall street

S65 MAGASINSFYNDET

Flygaren från Wien

S66 KRÖNIKA

Michael Malm om totalförsvaret

S67 BILDEN**STARKT FÖRTROENDE**

NYLIGEN PUBLICERADE DET finska opinionsinstitutet Reputation & Trust en undersökning om svenskarnas förtroende för stora företag och myndigheter. Här placerar sig Försvarsmakten högst av myndigheterna och i nivå med de främsta storföretagen. Detta är ett kvitto på två saker: Försvars- och säkerhetsfrågor är en angelägenhet för en stor del av befolkningen och Försvarsmakten har visat sig vara en organisation som förtjänar allmänhetens förtroende. Inte minst belyser undersökningen vikten av öppenhet och tydlighet mot såväl media som medborgarna. Intressant är också att Försvarsmakten som arbetsgivare får höga värden i undersökningen.

Fredrik Peedu, kommunikationsdirektör

KRIGSFÖRBAND I VARDANDE När FMUndSäkC ska ställa om från skola till krigsförband ger sig alla ut i fält. **S22**

SJÖMAT Arbetet i byssan på HMS Trossö upphör aldrig. Deras jobb: att hålla besättningen över ytan.. **S44**

DALREGEMENTET Möt Astrid och Edvin, två nyinryckta som hjälper till att bygga 4:e och 19:e brigaden. **S32**

FÄLTPOST Längre spelade fältposten en avgörande roll för att upprätthålla soldaternas stridsvärde. **S54**

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Fredrik Peedu, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikradmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 19 sep 2025. ISSN 1100-8245. Omslag: Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm.

GYMNASIEELEVER UTBILDAS OM TOTALFÖRSVARET

Vem är du om Sverige attackeras? Den frågan inleder utbildningen om Sveriges totalförsvar som från hösten ingår i gymnasieskolans läroplan för samhällskunskap. Nu ska alla 400 000 gymnasieelever lära sig om totalförsvaret.

– ATT UTBILDA UNGA i totalförsvarskunskap är en investering i Sveriges framtida säkerhet. Det ger insikt i hur Sverige fungerar i kris och krig, och hur hela landets befolkning har en roll att spela. Den förståelsen är avgörande för att vi ska kunna ha ett robust och motståndskraftigt samhälle med hög försvarsvilja, säger Robert Trupp, projektledare på Försvarsmakten för totalförsvarskunskap i skolan.

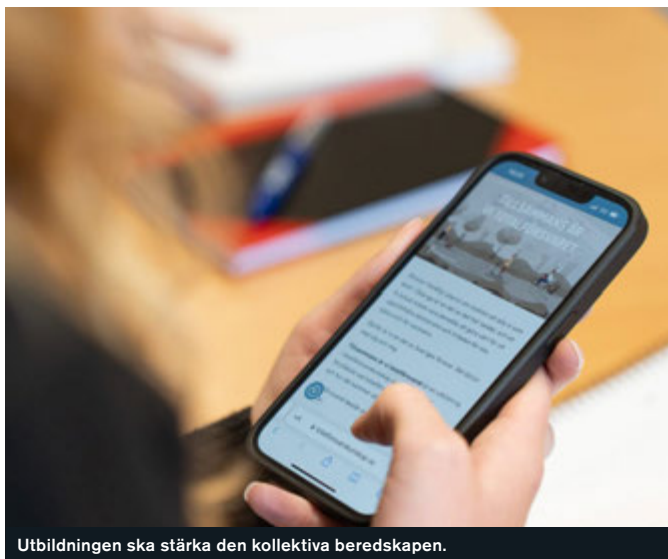
Undersökningar visar att bara 4 av 10 svenskar vet vad de ska göra om krisen eller kriget kommer. Utbildningen ska stärka den kollektiva kunskapen och beredskapen kring hur vi försvarar Sverige. Den ska ge ungdomarna handlingskraft så att de vet hur de ska agera och samtidigt bidra till ökad förståelse för samhörighet i samhället.

POSITIVA RESULTAT

MÄTNINGAR EFTER provomgångar av utbildningen visar på markant ökade kunskaper, insikter och förståelse för totalförsvaret och Sveriges pliktssystem hos ungdomar:

97 procent svarar ja på frågan "Har du nu en bättre förståelse vad totalförsvaret är, varför det behövs och hur det kommer att påverka dig?"

86 procent uppper efter

Utbildningen ska stärka den kollektiva beredskapen.

utbildningen att de är beredda att försvara vår demokrati och frihet. Endast 3 procent svarar nej på denna fråga.

92 procent tycker att utbildningen ska genomföras årligen i gymnasieskolan.

Mätningen gjordes i februari 2025, med 1 421 respondenter i åldern 16–19 år från samtliga 21 regioner i Sverige.

"TILLSAMMANS ÄR VI TOTALFÖRSVARET"

UTBILDNINGEN om totalförsvarskunskap är digital och interaktiv. Den kan genomföras enskilt på två timmar, men också lärarledd på fyra timmar. Eleverna får förutom kunskap om Sveriges totalförsvar även lära sig om folkrätt och utrikes- och säkerhetspolitikens roll för mellanstatliga förbindelser, däribland Natos roll.

Utbildningen är resultatet av ett flerårigt projekt som har drivits av Försvarsmakten i

Robert Trupp, projektledare för totalförsvarskunskap i skolan.

samverkan med bland andra Myndigheten för psykologiskt försvar, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Plikt- och provningsverket och Skolverket.

– Vi behöver intensifiera samtalet om plikt och vad det betyder för oss alla. Ytterst kan det vara det som avgör den kollektiva beredskapen och viljan att försvara vår demokrati och frihet, säger Robert Trupp.

NYA STRIDSFORDON TILL ARMÉN

De 50-tal stridsfordon som Sverige skänkt till Ukraina ska nu ersättas med en uppdaterad version, stridsfordon 9035 MkIIIC.

STRIDSFORDONEN SOM skänktes till Ukraina hörde hemma vid Södra skånska regementet P 7 och dess krigsförband MekB7. De nya stridsfordonen från BAE Systems, 9035 MkIIIC, ska införas på förbandet successivt fram till år 2030.

Stridsfordon 9035 MkIIIC har en 35 millimeters Bushmaster automatkanon med programmerbar ammunition, vars verkan är likvärdig den hos nuvarande 9040-versionen, som har en 40 millimeters automatkanon från Bofors.

Det nya fordonet skiljer sig på flera andra punkter jämfört med de skänkta 9040C-vagnarna. Här är några av de viktigaste egenskaperna:

»» Pansarvärnsrobotar ökar förmågan att nedkämpa

De nya vagnarna har bättre skydd jämfört med den förra versionen.

- »» fientliga stridsvagnar
- »» Höjd skyddsnivå med tilläggspansar. 9035 väger 35 ton (9040 C väger 29 ton)
- »» Sensorer som ger 360-graders omvärldsuppfattning
- »» Band av gummi, och ramp istället för bakdörr
- »» Starkare motor: 830 hk mot

550 hk – en 50-procentig ökning i motorstyrka

Förutom vagnarna omfattar införandet även nya träningsanläggningar och utbildning av instruktörer, tekniker, mekaniker och verkstadspersonal.

BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS

NATOLOGISTIK I ENKÖPING

Under september lämnar Sverige in ett erbjudande till Nato om etablering av en logistikstab i Enköping.

INOM VARJE operationsområde i Nato finns en funktion för att leda och koordinera underhåll och transporter av militära förband inom området. Den benämns Joint Logistic Support Group Headquarters North West, JLSG HQ NW, och ska

kunna ha förmåga att hantera truppflyttningar på upp till en divisions storlek.

Baserat på genomförd analys kommer Försvarmakten föreslå att etableringsplats av JLSG HQ NW blir i Enköping och det skulle betyda att Sverige i så fall får viktiga ansvarsområden inom både logistik och i form av avskräkningsuppdrag nära ryska gränsen, såsom de svenska bidragen till frontbaserna i Lettland och Finland.

Sverige blir ett nav för Natos truppflyttningar med logistikstaben i Enköping.

CAROLINA LORENTZSON NILSSON

DUSCHVATTNET VÄRMER KASERNEN

När kasernen på Göta trängregemente i Skövde renoverades installerades teknik som ger en energibesparing motsvarande årsförbrukningen hos 16 genomsnittliga villor.

BYGGNADEN FRÅN BÖRJAN av 1900-talet har länge varit en utmaning när det gäller inomhusklimatet. För de 400–500 värnpliktiga som bor där har det varit för kallt på vintern och för varmt på sommaren. Nu bidrar varje individs eget duschvatten till en mer bekväm boendesituation för alla.

Den största energivinsten kommer från en lösning där värmepumpar utvinner värme i luften som ventileras ut ur huset, och från spillvatten i

avloppen – exempelvis duschvatten.

– Det stora antalet värnpliktiga genererar många duschar och nu tar vi tillvara på så mycket av den värmen som vi kan, förklarar Tommie Wahlborg, fastighetsingenjör på Fortifikationsverket.

Den traditionella fjärrvärmens behöver nu bara användas under årets kallaste månader vilket minskar behovet av fjärrvärme med cirka 60 procent.

Anläggningen kan växla om och istället kyla byggnaden under sommaren. Då används värmen som blir över till att värma varmvatten.

– Det här är det roligaste projektet i hela min yrkeskarriär. Det har varit ett unikt projekt, vilket gjort att entreprenören också tyckt det varit

Värmväxlare utvinner värmen ur kasernens avloppsvatten – bland annat duschvatten.

roligt att driva på för olika lösningar. Det är viktigt att vi som statlig myndighet testar saker och vågar leda vägen för den gröna omställningen, säger Tommie.

En annan viktig förutsättning för det lyckade projektet är det nära samarbetet med Försvarsmakten som flyttat runt de värnpliktiga när ett våningsplan i taget renoverats.

Text Fortifikationsverket

SVENSK UBÅT LEDDES AV NATO I BALTOPS 25

Under övningen Baltic operations (Baltops) i juni deltog en ubåt av Södermanlandsklass, för första gången ledd av Natos marina högkvarter utanför London.

– GENOM ATT SVERIGES ubåtar kan ledas under Nato blir det svenska ubåtsvapnet ännu vassare och mer robust. Dessutom blir alliansen ännu starkare, säger Paula Wallenburg, chef för Första ubåtsflottiljen.

Under Baltops övades bland annat alliansens förmåga att avskräcka mot störningar i globala försörjningskedjor och hot mot kommunikations- och

Alliansen blir starkare med det svenska ubåtsvapnet.

handelslinjer. Ett av övningens fokus var interoperabilitet inom marin-, amfibie-, specialoperations- och flygstyrkor. Nytt för i år var integrationen av obemannade system i de

olika krigföringsdomänerna och -funktionerna.

Övningen Baltops har genomförts sedan 1972. Sverige har deltagit sedan mitten av 1990-talet.

LEDARSKAP MÖTER AI I MARINENS NYA KURS

Med en ny ledarskapsutbildning som tar avstamp inom AI och ny teknik vill Försvarsmakten stärka chefer och ledare inom marinen.

DEN SNABBA utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) och digital teknik förändrar i grunden hur människor arbetar, leder och fattar beslut. Därför lanseras Marinens Innovations- och Ledarskapsutbildning, en tredagarsutbildning som kombinerar teknikförståelse, strategiskt tänkande och ledarskap.

Det första utbildningstillfället är den 19–21 november 2025 i Stockholm.

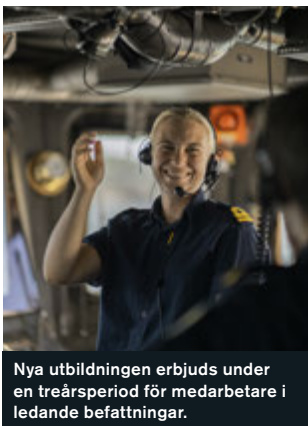
– Deltagarna behöver inte vara tekniskspecialister, men en nyfikenhet och vilja att forma framtidens marina organisation är avgörande, förklarar Johan Andersson från utbildningssektionen, Marinstaben.

Programmet erbjuds under en treårsperiod för chefer och medarbetare i ledande befattningar inom marinen.

Haninge garnison startar 2025, följt av Göteborg och Karlskrona under 2026. Inbjudan har gått ut till alla marina förband och finns även på förbandens förstasida på Emilia.

Bakom initiativet står Marinstaben och Sjöstridskolan som tillsammans med företaget Stellar Capacity har utvecklat kursen med inspiration från ”Digitalt ledarskap i flygvapnet” – en kurs som flera medarbetare i marinen deltog vid 2024.

Brigadgeneral Dennis Hedström var en av initiativtagarna till flygvapnets utbildning och förklarar att den gett honom avgörande insikter om

Nya utbildningen erbjuds under en treårsperiod för medarbetare i ledande befattningar.

AI-utvecklingens riktning och vad den innebär för framtidens försvar.

– Jag har utvecklat ett helt annat förhållningssätt till den information jag möter dagligen och har nu en gedigen kunskapsbas att förlita mig på, vilket ger en stabilitet i bedömningar.

Han framhåller den positiva respons som följde direkt efter kursen.

– Flera deltagare – särskilt yngre medarbetare – ansåg att detta var det bästa de fått hittills. De kunde direkt omsätta kunskaperna i sitt arbete.

Marinens innovations- och ledarskapsutbildning ger dig:

- » djupare insikt i hur AI och ny teknik påverkar arbets sätt, ledarskap och operativa uppdrag.
- » perspektiv på risker, etik och möjligheter i teknikutvecklingen.
- » färdigheter att driva förändring och omsätta teknik i praktisk nytta.
- » möjlighet att bygga nätverk och en gemensam framtidsvision inom marinen.

TIKTOKSUCCÉ

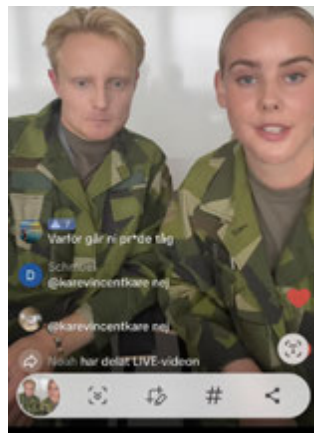
Hur mycket tjänar du som värnplikting? Det var en av frågorna som besvarades under Försvarsmaktens frågestund på TikTok.

UNDER 30 MINUTER PÅ en onsdagskväll augusti svarade skol- och yrkesinformatörerna Molly Lindhe och Max Colliander på frågor i en livesändning på TikTok.

– På TikTok finns en ung målgrupp som är väldigt viktig för Försvarsmakten. Det här var ett nytt och bra sätt att nå ut till dem, säger Max.

Totalt sågs sändningen av över 9 000 unika konton och på 30 minuter lämnades hela 5 000 kommentarer. Den genererade även 250 nya följare till Försvarsmaktens konto på TikTok.

– För att vara första gången vi gjorde det här så tycker jag att det gick jättebra och dessutom var det väldigt kul. Det kom fler frågor än vad jag hade väntat mig och såklart hann vi inte svara på alla. Jag tror absolut att vi kommer att göra om det, 30 minuter går fort och nästa gång borde vi kunna hålla på längre, säger Molly.

ENKLARE HEMRESOR FÖR VÄRNPLIKTIGA

Fler flygplan, fler bussavgångar och enklare färjebokningar. Det är några av förbättringarna som väntar värnpliktiga som reser hem över helgerna.

SEDAN ETT ÅR tillbaka har Försvarsmakten flugit värnpliktiga som ska hem över helgerna med chartrade plan från Arvidsjaur till Stockholm och tillbaka. Nu kommer det att finnas chartrade plan även mellan Luleå och Stockholm. Det berättar Thomas Metz på Försvarsstabens personalcontrollingssektion.

– Det har varit högt tryck på reguljärtrafiken från Luleå till Stockholm med alla värnpliktiga från F 21, A 8 och I 19. Upp till 600 värnpliktiga killar och tjejer ska hem samtidigt, vilket

innebär att reguljärtrafiken inte räcker till. Men till hösten kommer vi ha sju egna chartrade flyg.

Det planeras också att införas ett värnpliktigt kort som gäller på Gotlandsfärjorna. Enligt Thomas Metz ska Försvarsmakten genomföra ett test i höst så att värnpliktiga kan boka sina egna hemresor direkt på Destination Gotlands webbplats.

– Det ska fungera precis som det värnpliktigt kort som gäller på SJ.

En annan sak som är på gång är ett laddningsbart kort som ska gälla för all kollektivtrafik i hela landet. Kortet laddas

Försvarsmakten chartrar sju flygplan i höst.

ROLF CHRISTENSEN/TT

med en summa som ska täcka alla hemresor under tiden man ligger inne.

– Vi tittar också på att införa egna bussar till exempel från Arlanda till Västerås, Enköping och Uppsala som går när våra plan landar.

PÅ NY POST

Brigadgeneral **Fredrik Herlitz** placeras som stf marinchef från den 17 juni till som längst 31 maj 2028.

Kommandör **Jonas Westin** konstitueras till flottiljamaral i rollen som projektledare JLSG från den 1 maj och som längst till 30 april 2027.

Försvarsmakten förlänger brigadgeneral **Magnus Tillby** som stf chef för Militäravdelning Nato i Bryssel från den 1 april 2026 och som längst till 31 dec 2026.

Anna-Lena Berger placeras som C FST STAB krigsförbandssektionen från den 1 juni tills vidare.

Överste **Jonas Nellsjö** ställs till FMV:s förfogande för placering som avdelningschef för FMV T&E LUFT från den 1 sep och som längst till 31 aug 2028.

Försvarsmakten förlänger place-

ringen av kommandör **Bengt Lundgren** som CFST HR Chförs tillika chefsutvecklare marinen vid Försvarsstaben från den 1 juni och som längst till 31 mars 2027.

Försvarsmakten förlänger överste **Anders Palmgrens** tjänstledighet för tjänstgöring vid FHS från den 1 sep och som längst till den 31 aug 2028.

Överste **Björn Andersson** placeras som tillika stf C 1:a armédivisionen den 1 juni och som längst till den 31 dec 2028.

Försvarsdepartementet disponerar överste **Fredrik Månsson** för tidsbegränsad anställning som militärsakkunnig i Regeringskansliet från den 18 aug och som längst till 31 aug 2027.

Försvarsmakten placerar kommandörkapten **Daniel Petrak** som

försvarsattaché i Sydkorea från den 1 aug och som längst till den 31 aug 2028.

Försvarsmakten förlänger placering av flottiljförvaltare **Stefan Karlsson** vid SjöL som inspektör MFI S. Karlsson placeras under perioden 1 aug 2025 till 31 juli 2026.

Försvarsmakten successionsplanerar flottiljförvaltare **Roger Jönsson** inom SjöL från stf överinspektör till överinspektör tillika sektionschef. Jönsson placeras under perioden 1 sep 2025 till 31 dec 2029.

Försvarsmakten successionsplanerar flottiljförvaltare **Per Nilsson** inom SjöL från MFI till stf överinspektör. Nilsson placeras under perioden 1 sep 2025 till 31 aug 2027.

Regementsförvaltare **Mauro Stell** placeras från FST STÖD LOG till T2 som stabsofficer, under perio-

DRÖNARCENTRUM TILL KARLSBORG

Nu tar Försvarmakten ett helhetsgrepp om drönarverksamheten med ett nytt kunskapscentrum i Karlsborg.

DET NYA CENTRUMET ska utbilda, utveckla och utvärdera verksamhet inom området obemannade flygande system – i dagligt tal drönare.

– Vi har under decennier byggt upp stor kompetens kring obemannat flyg här i Karlsborg. Nu tar vi nästa steg för att [driva utvecklingen ytterligare] och kunna utbilda på området vid alla garnisoner i Försvarmakten, säger Tommy Petersson, ställföreträdande chef för flygvapnet.

Kriget i Ukraina har visat att det krävs en bredd av system och motmedel, och att det är

Nya drönarsystem ska testas i värnpliktsutbildningen i höst.

ALICIA KARLSSON/FÖRSVARMAKTEN

viktigt att använda förmågan med större kreativitet än motståndaren.

– Utvecklingen på det här området går i ett rasande tempo och för att vara adekvata måste vi hänga med, säger Per Nilsson som är ställföreträdande chef för armén.

Redan genomförs tre större projekt med fokus på nya system för framförallt spaning. I

höst ska ett av systemen testas i värnpliktsutbildning, enligt planen.

– Huvudfokus ligger på att bygga förmågan hos förbanden – att man får personal som har kompetens att flyga och chefer som förstår hur tekniken kan användas, säger Nicklas Fredriksson, ställföreträdande chef vid UAS-centrum.

den 1 sep 2025 till 30 sep 2026. Överste **Jonas Karlsson** placeras som stf personaldirektör vid Försvarsstabens HR-avdelning från den 13 juni och som längst till 31 mars 2028.

Moa Björck placeras som tillförordnad C FST Argus från den 16 aug och som längst till 31 dec 2025.

Eva-Marie Winblad Österlind placeras som tillförordnad stabschef vid FST HR från den 16 aug och som längst till 31 dec 2025.

Brigadgeneral **Carl-Fredrik Edström** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef för verksamhetsområde Flyg- och rymdmateriel, från den 1 sep och som längst till den 31 aug 2028.

Flottilljämral **Anders Sundman** placeras som chef för Flygstabens Rymdavdelning från den 1 sep och

som längst till den 31 aug 2028. **Kajsa Blomberg** anställs som ÖB:s säkerhetspolitiska rådgivare. Anställningen påbörjas den 1 sep och löper till som längst 31 aug 2027.

Överstelöjtnant **Fredrik Gustavsson** placeras som stf avdelningschef vid Logistikavdelningen / Stf försvarslogistikchef från den 1 jan 2026 och som längst till den 31 dec 2029. Gustavsson befordras vid tillträdet till överste.

Försvarmakten förlänger placeringen för överste **Thomas Lamke** som C SkyddC från den 1 jan 2026 och som längst till 30 juni 2026.

Överste **Jonas Carling** placeras som stabschef vid HKV FST från den 1 okt 2025 och som längst till den 31 okt 2027.

Försvarmakten placeras överste **Jörgen Axelsson** som chef för Nordic division air från den 1 sep 2025 och som längst till den 31 aug 2028.

Försvarmakten placeras Överste **Malin Johansson Ekenberg** som stf chef för Försvarsstabens strategienhets försvarsplanering och policyavdelning, från den 1 jan 2026 och soam längst till 31 mars 2029.

Kommendörkapten **Patrik Östlund** placeras som chef för Rikshemvärnshetens planeringsavdelning från den 1 aug 2025 och som längst till den 31 aug 2028.

Kommendör **Fredrik Edwardson** placeras som stabschef vid HKV FST Strategienhet från den 29 aug och som längst till den 31 aug 2028.

Text **Per Neckman-Åhlin** Foto **Jesper Moldvik**

TRÄFFSÄKER I FÖRRÅDET

Hemvärnet blev inkörsporsten till världseliten för Jenny Hagström, skytt och förrådsman på Malmen i Linköping.

” Jag kom in i skyttet tack vare att jag gick med i Hemvärnet för fem år sedan. Under min grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) upptäckte jag hur kul det var att skjuta. En instruktör uppmärksammade att jag hade fallenhet för det och tipsade mig om att bli skjutinstruktör. Jag gick en utbildning och sedan dess har jag varit AK 4-instruktör inom Hemvärnet. Det var också där jag fick upp ögonen för Försvarsmakten som arbetsgivare. Jag sökte mig till Helikopterflottiljen och har jobbat som förrådsman på Malmen i två och ett halvt år.

På fritiden ägnar jag mig åt

dynamiskt skytte, IPSC. Jag började med pistol men tävlar nu i Mini Rifle – gevär med kalibern .22. I somras deltog jag och fyra andra svenskar i VM i södra Tjeckien – ett stort mästerskap med över tusen deltagare från 40 länder.

Jag hade planerat att resa hem före prisceremonin eftersom jag inte räknade med att ta medalj. Men när jag tog brons var det bara att styra om och bo kvar en natt till.

Det är en stor fördel att ha Försvarsmakten som arbetsgivare när man håller på med den här sporten. Vi har bra tillgång till skjuthall och jag har möjlighet att lägga mina fys-timmar på skjutträning. För att orka långa tävlingar lägger jag även mycket tid på styrka, särskilt core- och greppstyrka. Sedan blir det även en del träkig – men viktig – torrträning. Det är roligare att skjuta på riktigt. ”

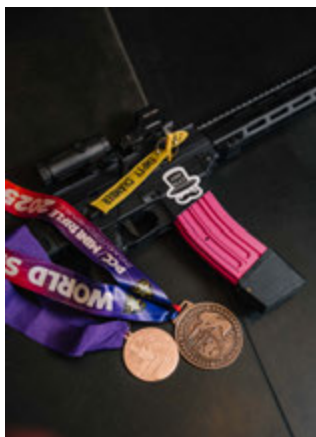
JENNY HAGSTRÖM

Jobbar: Förrådsman på servicesektionen Malmen (Helikopterflottiljen)

Bor: Linköping

Klubb: Åby skytteklubb

Tävlrar i: Dynamiskt skytte (IPSC)

5.11

stadion
umbro

1001 SHOULD 2025
PCC / MINI RIFLE 2025
CZECH REPUBLIC

KISS BEAT

3

4

5

Bryce Long
M 7322-104070

Bryce 7

FLYGVAPNET

För försvarsmängden beordrar svenska
3017:an i Kalmar att utrustas med
HMARS (High Mobility Artillery
Rocket System) och MRLS (Multiple
Rocket Launch System).

SVENSKA JAS I NATOFÖRSVAR

UNDER VÅREN OCH SOMMAREN har svenskt stridsflyg deltagit i Natos förstärkta luftförsvar. Insatsförbandet 21:a Expeditionary Air Wing Detachment ur Norrbottens flygflottilj var först ut i april, med sex JAS-plan placerade på en flygbas i Polen. De avlöstes i slutet av maj av insatsförbandet från Blekinge flygflottilj, som skyddade den logistiknod i sydöstra Polen som används för militärt och civilt stöd till Ukraina. Insatsen avslutades den 31 augusti. ◀

Text Jesper Sundström/F21 Foto Jonas Holmberg/F17

NYORDNING

“
FÖRSVARSMÄ
SKA BLI MER
“ “
MED FÖRÄND
STRUKTUR

KTEN ROBUST RAD

Under det senaste året har Försvarsmakten genomfört flera åtgärder för att underlätta övergången till höjd beredskap. Dessa strukturåtgärder handlar om att de militära förbanden ska organiseras och ledas på samma sätt i vardagen som efter ett beslut om höjd beredskap.

Jens Nykvist, ställföreträdande chef för Försvarsstaben.

FÖRÄNDRINGARNA SYFTAR till att öka vår gemensamma förmåga genom att skapa ännu bättre förutsättningar att stärka krigsförbanden.

– Vi vill jobba i fred som vi skulle göra i krig, till så stor del som möjligt. Vi ska kunna fortsätta bygga krigsförband, köpa materiel och betala ut löner. Allt vi gör idag ska vi kunna göra i en krigssituation, säger konteramiral Jens Nykvist, ställföreträdande chef för Försvarsstaben.

EN SÖMLÖS ÖVERGÅNG

FÖRÄNDRINGARNA KOMMER inte innebära någon personal-

minskning. Försvarsmakten behöver all tillgänglig personal och kommer att växa under de kommande åren. Bakgrunden till strukturförändringarna är att underlätta övergången från fredsorganisation till krigsorganisation.

– Vi tar ytterligare steg för att utveckla Försvarsmaktens organisation och åstadkomma en ledningsstruktur som är anpassad för så väl fred som krig. Det ska bli en tydligare uppdragsstruktur.

– Det ska bli mer uppenbart för både chefer och medarbetare hur beslutsvägarna går. Själva poängen är att det ska vara samma lednings- och

NYORDNING

lydnadsförhållanden i fred som i krig, framför allt för att skapa rationalitet i krig men även ge bättre förutsättningar för tillväxt i krigsorganisationen, säger Jens Nykvist.

FORTSÄTTNING PÅ TIDIGARE FÖRÄNDRING

FÖRÄNDRINGARNA ÄR EN fortsättning på den mandatförskjutning till försvarsgrenscheferna som tidigare genomförts. De områden som nu berörs är ledning, logistik, utbildning och HR. Totalt berörs nio organisationsenheter. Förändringarna väntas ha begränsad påverkan på den enskilde medarbetaren.

– Det kan innebära att man får en ny chef, men arbetsuppgifterna kommer generellt inte att förändras, men det kan finnas undantag. Roller och befattningar inom ledning och

styrning kan däremot komma att förändras.

EN DEL AV NATOANPASSNINGEN

KRIGET I UKRAINA har blivit ett uppvaknande för många Natoländer. Det har visat att en mer robust försvarsmakt krävs. Därför omstruktureras ledning, logistik, utbildning och HR för att bättre kunna stödja krigsförbanden.

Förändringarna sker också för att Sverige ska kunna leva upp till artikel 3 i Nato-stadgan (Nordatlantiska fördraget), vilket säger att alla medlemsländer måste kunna försvara sig själva och bidra till alliansens kollektiva försvar.

– Vi kommer in väl förberedda med våra nationella planer och de förmågor och kunskap vi har. Nu bygger vi upp robustheten.

KLART TILL ÅRSSKIFTET

AMBITIONEN HAR VARIT ATT huvuddelen av förändringarna ska vara genomförda till årsskiftet 2025/2026.

De strukturåtgärder som nu genomförs har varit efterfrågade.

– Det här har gått bra. Vi håller tidsplanen och det har gjorts ett mycket bra arbete av försvarsgrenar, stridskrafter och på högkvarteret. Arbetet har skett och sker i tät dialog och samverkan med arbetstagarorganisationen och centrala skyddsorganisationen och allt har även förhandlats i enighet.

– Ambitionen är att de beslutade förändringarna i huvudsak ska vara genomförda vid årsskiftet 2025/2026, men det finns några delar som behöver utredas vidare för att vara klara till januari 2027, t.ex. delar som idag tillhör Ledningsregementet. ◀

FLYGVAPNET

SVAR FRÅN FLYGVAPENCHEFEN GENERALMAJOR JONAS WIKMAN.

Vilka är de tre viktigaste förändringarna inom flygvapnet?

– Den viktigaste förändringen är helheten – det ger flygvapnet bättre förutsättningar att fortsätta att utveckla en krigsorganisation som kan hantera omvärldsutvecklingen. Det är viktigt på riktigt. Flygvapnet tillförs två organisationsenheter 1 januari nästa år: Militärhögskolan i Halmstad (MHS H) och Försvarsmaktens Tekniska skola (FMTS). Dessutom överförs Försvarsmaktens meteorologi- och oceanograficentrum (METOCC) till Upplands flygflottilj, HRC Specialurval till Luftstridsskolan och Flygstaben övertar även ansvaret över sambandscentralen från FMTIS.

På vilket eller vilka sätt påverkar de förbandens dagliga verksamhet?

– De delar som överförs till flygvapnet kommer utgöra en naturlig del av helheten och ger flygvapnet utökade möjligheter att ta ansvar och utveckla vår egen verksamhet – det är något som kommer återspeglas i den dagliga verksamheten. Lednings- och lydnadsförhållanden förändras för att bland annat underlätta beredskapsanpassningar genom att organisationen utformas på samma vis i krigsorganisationen och grundorganisationen.

Ge exempel på hur förändringarna stärker krigsförbanden.

– Alla tillkommande verksamheter bidrar till att öka flygvapnets handlingsfrihet över förut-sättningsknapande verksamhet

för våra krigsförband. Krigets krav är i fokus och vi ska vidta åtgärder som leder till ökad krigföringsförmåga, inklusive redundans när det gäller vitala funktioner. Vilka detaljerade förändringar, som kommer ske på sikt, bör i huvudsak bestämmas förbandsnära. Där har de bäst uppfattning om de problem som finns och troligen även lösningarna på dessa nu när nya handlingsalternativ uppstår. Målsättningen är att personal som krävs för utbildning, förmågeutveckling och förmågenyttjande är krigs-placerad och organisationen har full förmågebredd innan mobilisering och över hela konfliktskalan. Det utökade ansvaret för

Jonas Wikman.

flygvapenspecifik utbildning är också en nyckel för en snabbare tillväxt, och det kommer även bidra positivt till vår förmågeutveckling. ◀

ARMÉN

SVAR FRÅN BITRÄDANDE INFÖRANDELEDARE FÖR STRUKTURDIREKTIVET I ARMÉN, ÖVERSTELÖJTNANT ROBERT PETERSEN.

Varla är de tre viktigaste förändringarna inom armén?

– Armén tillförs tre organisationsenheter i

grundorganisationen: LedR, MHS K och FömedC. Armén får även ansvar för ett antal krigsförband inom lednings-, logistik- och sjukvårdsområdet. Därutöver får armén ansvar för den egna grundläggande officersutbildningen.

På vilket eller vilka sätt påverkar de förbandens dagliga verksamhet?

– Det kommer inte märkas

i vardagen för den absoluta huvuddelen av de som tjänstgör på berörda förband. De flesta arbetsuppgifterna kommer inte att förändras utan skillnaderna blir i hur förbanden leds och vem de interagerar med.

Ge exempel på hur förändringarna stärker krigsförbanden.

– Att krigsförbanden i markdomänen på ett tydligare sätt knyts ihop i såväl krigs- som grundorganisationen ger möjligheter till en mer sammanhållen, effektiv och balanserad tillväxt. ◀

MARINEN

SVAR FRÅN STRUKTURFÖRÄNDRINGSLEDARE ÖVERSTE ADAM CAMÉL.

Varla är de tre viktigaste förändringarna inom marinen?

– För marinens del handlar förändringarna främst om att vi återtar den grundläggande officersutbildningen till marinen. Det ger oss som försvarsgren större mandat och ansvar för utbildningen av nya officerare. Marinen övertar också vissa materielområden från andra

delar av Försvarsmakten och så överförs sambandscentralen på Muskö och SjöA (Sjöavdelningen) till Marinstaben.

På vilket eller vilka sätt påverkar de förbandens dagliga verksamhet?

– Påverkan på marinens förband är mycket liten. Några medarbetare kommer att få en ny organisatorisk tillhörighet men fortsätta att göra precis samma sak som de gör idag. Det är framförallt Sjöstridskolan som påverkas eftersom de övertar den grundläggande officersutbildningen. Den exakta omfattningen av vad det innebär återstår att se.

Ge exempel på hur förändringarna stärker krigsförbanden.

– Att marinen får större mandat över officersutbildningen innebär att vi kommer att kunna utbilda officerare mer specifikt efter marinens behov vilket på sikt kommer att stärka krigsförbanden. ◀

Adam Camél.

FAKTA STRUKTURFÖRÄNDRINGEN

Områden och verksamheter som berörs: ledning, logistik, utbildning och HR, med följande nio organisationsenheter:

LSC: LedR, FMTIS, FMUndSäkC.

LogC: FMLOG, FMFS, FömedC.
FM UtbC: FM HRC, MHS K, MHS H.

Exempel på förändringar:

»» Arméchefen tar över produktionsledningsansvaret för MHS

K och för LedR för att ge bästa möjliga förutsättningar att producera krigsförband (LedR överförs 27-01-01).

»» Flygvapenchefen tar över produktionsledningsansvaret för MHS H och FMFS

»» Arméchefen kom-

mer att produktionsleda FömedC, och generalläkaren utövar istället funktionsstyrning

»» C FST CIO tar över ansvaret för cyberförsvaret från C FST STRA

»» FM HRC utvecklas till ett servicecentrum

MILREP JONAS HAGGREN

”SVERIGE
IMPONERAR
I NATO”

HAN ÄR SVERIGES MÄKTIGASTE MAN I NATO. ÄNDÅ HAR FÅ ENS HÖRT
TALAS OM HONOM. MÖT VICEAMIRAL JONAS HAGGREN.

Text *Sofia Kalmeborg* Foto *Carolina Lorentzon*

SEDAN TVÅ ÅR är Jonas Haggren Sveriges representant i Natos militärkommitté. Det innebär bland annat att han för ÖB:s talan i alliansen. Att så få känner till honom kanske beror på att svenskarna inte riktigt tagit till sig att Sverige är en del av Nato, tror han själv.

– Min roll i Nato är att jag jobbar för Sverige med ambasadören i spetsen. Allt som händer i Sverige eller rapporteras i nyhetsmedierna träffar de 32 medlemsländerna direkt i Bryssel. Det är en informationsöverföring som sker så gott som i realtid. Det har inte alla riktigt tagit till sig, att vi är allierade hela tiden. Nato är en del av vår vardag nu, säger han.

Han säger att Sverige haft vind i ryggen in i Nato.

– Vi hade en otroligt stark ställning redan från början, utifrån geografien, hög kompetens hos vår personal och kvalitet på försvarsförmåga. Ett välfungerande värnpliktsystem, totalförsvar, industri, stark ekonomi och så vidare. Vi har alla beståndsdelarna och vi imponerar på övriga allierade med hur vi gör saker och hur vi jobbar. Sverige är en från början viktig aktör, vi betraktas inte som nybörjare, respekten för Sverige är stor, säger Jonas Haggren.

EN INTENSIV FÖRSTA TID

JONAS HAGGREN SER tillbaka på två år som milrep, den etablerade förkortningen för

militär representant i Nato.

– Huvudsyftet med att jag kom till Bryssel var just att vara med och föra in oss i alliansen och att sätta Sverige och milrep-funktionen på kartan, som medlem. Det tycker jag att vi har uppfyllt.

Sverige har åstadkommit väldigt mycket på sin korta tid som allierad, säger han.

– Dels i leveranserna till Natos avskräckning och operationer, dels i att vi finns i Lettland, vi är på gång med Forward Land Forces Finland (FLF), vi deltar i Baltic Sentry och de stående marinstyrkorna SNMG 1 och 2. Vi har även flyg i Polen, vi börjar fylla på med personal i staber... det finns mycket.

– Sverige är dessutom ett av

Viceamiral Jonas Haggren
på HMS Carlskronas brygga.

› de ledande länderna när det gäller att satsa på försvaret och att ge stöd till Ukraina. Vi gör avtryck, vi bidrar. Det som jag tror återstår är mognaden, vad det innebär att vara allierad. Det är just att ändra vår strategiska kultur och att få en långsiktig strategi som täcker hela systemet.

MÅSTE VARA PROAKTIVA

FÖR DET SENARE krävs ett kulturskifte, tror han.

– Sverige som nation har en tradition av att vara reaktiva. Nu måste vi vara proaktiva och etablera oss som ett ledande land med en agenda och en tydlig strategi om vi ska få inflytande, säger han.

Han ser den reaktiva hållningen som en effekt av långvarig alliansfrihet utan krav på ställningstagande. Vi har anpassat oss och förhållit oss till omständigheterna.

– Med det svenska tanke-
sättet ser man ofta på aktiviteter som leveranser, ”om vi gör mycket skapar det uppmärksamhet”, och det är ju i och för sig sant. Men har vi någon genomtänkt tanke med vad vi vill uppnå? Vilka strategier har vi för olika områden, som för Nordkalotten eller Östersjön? Eller vill vi bara vara med och ha aktiviteter för att andra tycker det är viktigt?

Han skulle vilja att milrep-funktionen blev ytterligare etablerad i Försvarsmakten hemma i Sverige.

– Det handlar inte om mig som person utan att få funktionen att bli en del av vår försvarsmaktsvardag, som en självklar del av den militära linjen. Nato ska vara lika mycket en nationell angelägenhet som

”Det är en utmaning med den sammansättning som finns. Man spelar liksom schack hela tiden. Hela Nato är en enda stor kulturkrock.”

en internationell, säger han.

Att navigera i Nato kräver en hel del fingertoppskänsla. Som milrep jobbar han nära politiken och även nära de andra militära representanterna i alliansen.

– Vi kan vara snabbare i Bryssel för att vi jobbar som ett team men det är också en utmaning med den sammansättning som finns. Man spelar liksom schack hela tiden. Hela Nato är en enda stor kulturkrock.

UBÅTSFLOTTILJEN BLEV EN FAMILJ

JONAS HAGGREN BÖRjade sin bana i Försvarsmakten tidigt.

– Jag var väldigt präglad av min farfar som var värnpliktig officer under kriget. Han pratade mycket om det och var väldigt engagerad i det som i dag är Försvarsutbildarna. Han hade nog gärna blivit yrkesofficer om han hade kunnat men samhället såg inte riktigt ut så efter kriget.

Han växte upp utomlands, i Storbritannien, där hans pappa var bankman.

– Mina föräldrar tyckte att jag skulle åka hem och göra värnplikten och få den avklarad. Min tanke var att bli reservofficer. Sen hamnade jag efter mönstringen på ubåt, som inte hade någon reservofficerslinje. Då tänkte jag att jag går officersutbildningen och ser vad jag gör sen. Men då kunde jag såklart inte föreställa mig att jag 43 år senare

skulle sitta i Bryssel.

Innan Berlinmurens fall, då Försvarsmaktens fokus blev mer internationellt, hade han emellanåt haft tankar på att göra något annat.

– Anledningen till att jag inte slutade var människorna, familjen jag fick i Försvarsmakten. Mina föräldrar flyttade vidare utomlands. Jag behövde sammanhanget, strukturen, sammanhållningen. På ubåtsflottiljen tog vi hand om varandra på ett helt annat sätt än jag tror är vanligt på en civil arbetsplats. Det blir som en familj och man kommer varandra väldigt nära, säger han.

STOLT ÖVER DE VÄRNPLIKTIGA

Dagens svenska värnplikts-system väcker stor uppmärksamhet och får mycket beröm. Jonas Haggren säger att dåtidens och dagens system är som natt och dag.

– När jag var värnpliktig var de värnpliktiga ingen bristvara. Många blev inte heller behandlade på ett fullt värdigt sätt. Det var bitvis ganska dåligt. Sen skiftade det där någonstans under 90-talet då värnpliktskullarna blev mindre. De som kom var väldigt motiverade och tolererade inte vad som helst. Det skiftet var bra för alla. Jag tror vi har glömt mycket av hur det var. Dagens system är något att vara stolt över.

Han hade blandade känslor inför uppdraget när han fick

Jonas Haggrens militära karriär började som värnpliktig på ubåt. Här syns han ombord HMS Carlskrona.

det, säger han. Dessförinnan hade han varit chef för Försvarmaktens ledningsstab, det som nu är Försvarsstaben, samt chef för Högkvarteret.

– Mentalt hade jag suttit mitt i stormens öga, nu skulle jag till en icke etablerad befattning och behöva påminna om att jag och funktionen finns. Samtidigt kunde jag intellektuellt förstå att vi skulle höja nivån på milrep och att det var logiskt utifrån min CV och det jag hade jobbat med tidigare; jag var ju skolad för att jobba med det här. I dag är jag otroligt glad och stolt över att jag fick det här uppdraget. Det var

”Det kommer kanske att ta ett decennium att etablera vår roll. Mycket ligger i de mjuka delarna, i vårt tankesätt.”

väldigt stort och känslösamt när den svenska flaggan hisades i Nato.

ETT DECENNIUM AV LÄRANDE

HAN SÄGER ATT utmaningen nu, inför den fortsatta resan som allierade, är att vidmakthålla den fina starten vi fått i Nato.

– Den kräver utbildningsinsatser och förståelse för vad det innebär att vara allierad. Det är ett generationsarbete. Det kom-

mer kanske att ta ett decennium att etablera vår roll – och det är inget konstigt. Mycket ligger i de mjuka delarna, i vårt tankesätt. Vad kommer vi bli för typ av Natoland? Kommer vi kliva fram och ta ledartröjan? Ibland är ju vi ledare utan att vi ens förstår det själva. Vi är så himla självkritiska. Det går att vara både ödmjuk och oblyg. Det blir en spännande resa. Vi har allt att vinna. ◀

FMUNDSÄKC

FRÅN SKOLA.. TILL KRIGSFÖRBAND

NÄR FMUNDSÄKC GENOMFÖRDE SIN FÖRSTA ÖVNING SOM KRIGSFÖRBAND SKEDDE DET I FÄLT. FÖR ATT STÄRKA FÖRBANDSANDAN, SKAPA MENTAL BEREDSKAP OCH INTE MINST GE CIVILA MEDARBETARE EN INBLICK I SOLDATLIVET.

Text Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm

Foto Hampus Andersson/Stridsfoto

Fältveckan ökar förståelsen för olika roller, stärker vi-känslan och förbereder medarbetarna för verksamhet i krig.

TILDE HAR tagit av sig kängorna. Drar lite i strumporna där hon sitter i gräset tillsammans med en kollega. Vilar, alldeles uppenbart.

De senaste dagarna har varit tuffa. Roliga, understryker hon, men tuffa. Tillsammans med sina övriga arbetskamrater på FMUndSäKC (Försvarmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum) har hon gått i uniform, sovit i 20-tält, skjutit automatkarbin, pansarskott ...

Fram till för två veckor sedan hade hon aldrig burit fältuniform. Tilde jobbar på personalavdelningen och tillbringar normalt sina dagar på kontor i Uppsala, vid en dator. Sover hemma i en skön säng, vaknar och äter frukost med sin familj. Kontrasten mot tillvaron här och nu på Marma skjutfält är stor.

Möjligen är överste Henrik Rosén skälet till att hon ryckts

ur sin komfortzon. Han är chef för förbandet som just nu genomgår samma förändring som alla andra verksamheter som kallas skolor och centrum i Försvarmakten: enheten ska bli ett krigsförband.

– Det är inte riktigt sant att det är jag som ensam tagit initiativet till den här övnings-

vissa staber – inte krigsförband. Då hade man tänkt sig att personalen skulle göra andra saker i händelse av krig, förklarar Henrik.

– Idén var att man trodde att ett krig handlade om att de flesta skulle bemanna en front. Men nu har vi också en annan idé. Konflikter kan vara mer ut-

”Det var inte jag som tog initiativet till övningsveckan, men jag har en stark operativ själ och har varit ganska drivande.”

veckan, men jag har en stark operativ själ och har varit ganska drivande.

EN ANNAN SORTS KONFLIKTER

OCH DET ÄR avgjort inte han som bestämt att de ska bli krigsförband, utan ÖB. I den gamla försvarmaktsmodellen var skolor och centra – och

dragna. De börjar tidigare, det är inte så tydligt. Det gör att det måste finnas en uthållighet.

Han berättar om ett besök i Ukraina under våren, där de har fortsatt att utbilda och utveckla metoder under tre års tid sedan Rysslands fullskaliga invasion. Man ska alltså inte bli ett krigsförband i meningen att

SOFIA NORIN/FMUNDSÄKC

Samtliga på krigsförbandet behöver grundläggande soldatkunskaper.

Överste Henrik Rosén är chef för FMUndSäk.

alla ska dra på sig uniform och bege sig till fronten. Snarare tvärtom. FMUndSäkC ska i händelse av krig utföra ungefär samma uppgifter som i fredstid. Men möjligen under andra förutsättningar.

– Metoderna för hur vi fortsätter vårt uppdrag kan vara annorlunda. Det kan vara så att i stället för att folk kommer till oss för att få en utbildning genomför vi den i huvudsak distribuerat, med digitala hjälpmedel eller som en mobil resurs.

Övningen på Marma skjutfält i norra Uppland är deras

”Det är snarare en gigantisk teambuildingaktivitet som präglas av tre saker: gemyt, skoskav och inspiration.”

första krigsförbandsövning. Målet är inte så mycket att trimma specifika moment eller metoder. Det är snarare en gigantisk teambuildingaktivitet, lite slarvigt uttryckt. Henrik beskriver att temat präglas av tre saker: gemyt, skoskav och inspiration.

Det handlar främst om att lära känna verksamheten och varandra lite bättre. Vid en

av de sex stationer som satts upp, en bit in i skogen, håller en instruktör en kort introduktion till posttjänst för en grupp medarbetare. För militärer är det basalt, för civilanställda utan soldatutbildning alldeles nytt.

FÖRVÄXLADE PSG OCH KSP

ANDREAS LYTTER, LÄRARE I säkerhetstjänst, kommer precis

För Livia och Tilde var fältuniformen en ny – och inte alldeles angenäm – bekantskap.

Förhör sker i 12-tält.

FÖRHÖRSSOLDATERNAS SLUTÖVNING

Medan FMUndSäkC håller sin krigsförbandsövning går slutövningen för förhørsledarnas kurs, i och kring den gamla officerspaviljongen på Marma skjutfält.

NÄR EN AV de fyra som plötsligt uppenbarar sig i öppningen skriker Sitt still! Sitt still! uppstår först förvirring hos soldaterna i stridsbåten. Möjligen hinner någon tänka att de som trängt in i båten uppenbarligen inte hör till dem. Två av soldaterna förses med huvor och förs iland.

Scenen är dramatisk. Och även om de tillfångatagna soldaterna från Stockholms ambfibieregemente har vetat att detta kunde hända i slutet av deras övning, innebär det

en mental påfrestning. Det säger kurschefen för förhørsledarnas slutövning, som sker i anslutning till FMUndSäkC:s krigsförbandsövning, på Marma övningsfält.

– För dem vi lyfter (hämtar för förhör, reds anm) är det på riktigt. Deras känslor är på riktigt. Det ställer höga krav på oss, att vi tar hand om individerna på ett bra sätt.

PRATAR RYSKA

STRAX VÄNTAR FÖRHÖR i något av fyra 12-tält som står uppställda framför den gamla officerspaviljongen på Marma skjutfält. Utanför varje tält, en stol för en vaktpost. Vi får inte närma oss, främst av hänsyn till den tillfångatagne.

Julia och Alice är två av de värnpliktiga som har ”lyft”

soldater för förhör under övningen. Medan själva förhören genomförs av förhørsledare, anställda soldater, är deras uppgift bland annat att vakta fångarna.

– Som vakt är det du som har ansvar för hur de mår. Att de får vatten när de behöver, gå på toa och så... förklarar Julia.

Alice berättar hur de sitter vid tälten och lyssnar. Och att de också noterar sådant som om fången knackar som för att försöka kontakta någon, eller om de skriker högt.

I övningen spelar de Occasus, motståndarsidan. Eftersom alla är överens om var det största hotet kommer från i dag talar Alice och Julia ryska, om de behöver säga något i närheten av fången. ◀

De värnpliktiga förhörssoldaterna får inte synas på bild eller nämnas vid namn, varför vi fick hålla till godo med den här bildvinkeln.

RYSKA I REKORDFART

Sedan några år utbildar Tolkskolan värnpliktiga förhörssoldater i ryska. Julia och Alice har precis klarat av slutövningen och hoppas på en fortsättning i tolkspåret.

”MAN BÖRJAR MED alfabetet. Sen kör man på!”

Det är Julia och Alices enkla svar på frågan hur de hunnit lära sig ryska på ett halvår. De kan nu tillräckligt mycket för att föra och förstå en vanlig vardagskonversation. Och även om svaret är kort, rappt och enkelt var själva utbildningen allt annat än det. De

två har fått försaka mycket tid för att bli förhörssoldater.

– Vissa veckor har vi haft 350 glosor på en vecka. Sedan fredagsprov på det.

Och det hände att medan andra värnpliktiga på Uppsala garnison, där Tolkskolan ligger, var ute på stan i solen, fick Julia och Alice sitta i ett rum och nöta till nio på kvällen.

SIKTAR PÅ TOLKJOBB

MEN DET HAR varit värt det. Något som poängteras av det faktum att båda har sökt jobb på tolkavdelningen som soldater. De har dessutom sökt specialistofficersutbildning med

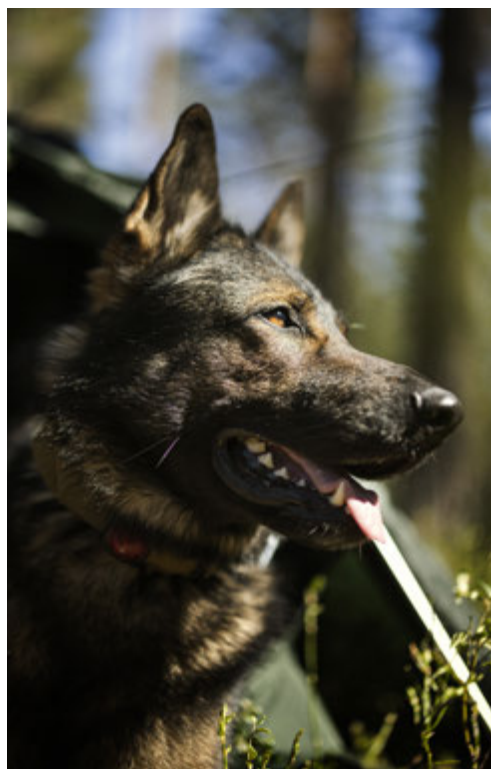
inriktning mot militärtolk.

För att kunna möta den allt sämre omvärldsutvecklingen samt det stöd som Försvarsmakten ger till Ukraina behöver fler individer med förhållnings- och tolkförmåga anställas, enligt förbandschefen Henrik Rosén.

– Det är därför särskilt lyckligt att mer än hälften av den utbildningsomgång värnpliktiga som nu ryckt ut vid förbandet 2025 vill fortsätta att vara kontinuerligt eller tidvis anställda inom Försvarsmakten, säger han. ◀

Julia och Alice heter egentligen något annat.

Andreas Lytter brukar inte spränga saker. Men fick skaplig smak för det på Marma.

Hundstationen var nog den som lockade mest och flest medarbetare under övningsveckan.

från en annan station där han kastat handgranat och skjutit kulspruta för första gången i sitt liv.

– Först blev jag lite besviken när det bara var ett skott. Men jag hade tydligen förväxlat PSG:n (prickskyttegeväret) med KSP:n (kulsprutan), säger han och ler.

– Det visar ju min nivå av kunskap. Men jag tog igen det på KSP:n med ett helt band. Det var fantastiskt!

INBLICK I ANDRA DELAR

PÅ ÖVRIGA STATIONER får civil och militär personal lära sig om allt från transporttjänst, fältarbeten och fältsjukvård till hur en skyddsmask och en

automatkarbin fungerar.

För specialistofficeren och tolken Martin (fingerat namn) var AK 4:an en ny bekantskap. I övrigt är han som officer väl förtrogen med de militära delarna av verksamheten. För honom har dagarna här främst handlat om att få en inblick i andra funktioner i förbandet.

– Det var bland annat väldigt intressant att få en inblick i vad hundförarna gör. Det var nytt för mig.

”Det var bland annat väldigt intressant att få en inblick i vad hundförarna gör. Det var nytt för mig.”

Tilde och hennes kollega Livia är visserligen trötta, men konstaterar att övningen gett dem ett annat, djupare perspektiv på verksamheten. Och framför allt känner de sig redan mer som ”en i gänget” än i förra veckan, framhåller Tilde.

– Men tälnätter med eldvakt och posttjänst har varit rätt provande. Jag kommer nog uppskatta kontorsstolen ännu mer när vi är tillbaka i vardagen nästa vecka! ◀

SATELLITKOMMUNIKATION – EN NY

Satellitkommunikation, eller Satkom, har seglat upp som en av Försvarsmaktens mest kritiska teknologier i en tid där snabb, säker och flexibel kommunikation är avgörande för operativ framgång.

REDAN 1945 presenterade författaren Arthur C. Clarke idén om geosynkrona satelliter – satelliter som färdas i bana runt jorden i exakt samma takt som jordens rotation, cirka 36 000 kilometer ovanför ekvatorn. Idén realiserades under 1960-talet och lade grunden för dagens satellitkommunikationssystem, som nu täcker stora delar av jordens yta och möjliggör kontakt över

alla tänkbara geografiska och infrastrukturella hinder.

– Satkom har använts av Försvarsmakten sedan 1990-talet. Från att initialt varit ett system för internationella insatser har användningen idag breddats till operativ verksamhet i alla domäner, berättar Magnus Schenning, materielområdesansvarig för Satkom i Försvarsmakten.

Schenning förklarar att systemets användning ökat markant, vilket ställer högre krav på robusthet och motståndskraft – särskilt under fältmässiga och störningsutsatta förhållanden. Med hjälp av Satkom kan förband kommuni-

cera utanför siktlinjen, utbyta tidskritisk information och öka tempot i striden – även i områden utan fungerande infrastruktur eller i miljöer där motståndaren försöker störa kommunikationen.

NATOANPASSNING

SEDAN SVERIGES INTRÄDE i Nato har kraven på interoperabilitet ökat ytterligare.

– Vi arbetar nu aktivt med att anpassa Satkom till Natos krav och standarder, säger Schenning. Målet är att säkerställa att svenska förband kan samverka med allierade enheter oavsett var i världen vi verkar.

Ett viktigt steg i

Magnus Schenning, materielområdesansvarig för Satkom.

ÖKEL TILL FRAMTIDENS KRIGFÖRING

”Satkom är en beprövad teknologi, men vi måste fortsätta anpassa och utveckla den i takt med omvärldsläget och teknikutvecklingen.”

detta arbete är Sveriges deltagande i NORTHLINK, ett Nato-projekt med målet att bygga upp robust satellitkommunikation i Arktis – en region med växande strategisk betydelse.

Satkom är en förutsättning för att kunna genomföra så kallade Multidomänoperationer (MDO), där insatser samordnas över flera militära domäner – mark, luft, sjö, cyber och rymd. Kriget i Ukraina har tydligt demonstrerat hur viktig tillgången till satellitkommunikation är för att snabbt kunna sprida information och fatta

rätt beslut i kritiska lägen.

– Teknologier som Satkom stödjer mänskligt beslutsfattande och ökar det operativa tempot, säger överstelöjtnant Johan Nyström, chef för Försvarsmaktens rymdavdelning. Men teknologin innebär också nya risker – sårbarheter och hot som måste hanteras med stor omsorg.

SNABB UTVECKLING

EN AV FÖRDELARNA med dagens Satkom-system är deras rörlighet. Terminalerna är små, ofta handburna och kan bäras

tillsammans med stridsutrustning – vilket ger soldater hög flexibilitet i fält.

Schenning betonar att teknikutvecklingen inom satellitområdet går snabbt och att Försvarsmakten måste följa den noga för att hålla sig relevant. Med stöd från organisationer som FMTIS, LedSS och FS RymdA pågår ständigt ett arbete med att utveckla systemet både taktiskt och teknologiskt.

– Satkom är en beprövad teknologi, men vi måste fortsätta anpassa och utveckla den i takt med omvärldsläget och teknikutvecklingen. Det är avgörande för att kunna leda våra operationer effektivt, säger avslutar Schenning. ◀

Text *Petra Blomqvist*

DALREGEMENTET

DE FICK EN HÅRD START MED GAPANDE BEFÄL OCH SÖMNBRIST. MEN DET AVSKRÄCKER VARKEN ASTRID ELLER EDVIN, TVÅ VÄRNPLIKTIGA PÅ I 13 SOM NU ÄR MED OCH BYGGER FÖRBAND FÖR 4:E OCH 19:E BRIGADEN. "DET ÄR BRA ATT DE ÄR HÅRDA I BÖRJAN – DET INGER RESPEKT OCH SKAPAR EN BRA GRUND FÖR FORTSÄTTNINGEN", SÄGER ASTRID.

STARTKLA BRIGADBY

Text & Foto **Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm**

RA GGARE

NGEN AV DEM vet vad som väntar. Bara att de första dagarna varit chockartat tuffa. Astrid Englund tvekar inte – Om jag fick chansen att avbryta nu och åka hem skulle jag absolut ta den!

Men blicken säger något annat, avslöjar att det var känslorna som talade. Hon reviderar sitt svar och konstaterar att hon aldrig hört att någon "ångrat lumpen". Och att det rimligen bara är nu i början det känns svårt.

Hon och Edvin Borelius är två av de drygt 200 unga män och kvinnor som har ryckt in

Utanför kasernen får de nyinryckta lära känna sina vapen under högst ordnande former.

”Dalregementet ansvarar sedan årsskiftet för nyinrättade Falu garnison och löste därmed upp banden till Livgardet.”

på Dalregementet i Falun under sommaren, merparten så sent som bara fyra dagar innan Försvarets Forum träffar dem. Det är en skaplig ökning i antalet från förra året, då ungefär 150 ryckte in. Det berättar överstelöjtnant Mattias Otterström som är utbildningsansvarig och chef för 44:e skyttebataljonen, som ska ingå i de två brigaderna som ska stå klara 2028, 4:e och 19:e brigaden.

HÖG TILLVÄXTAKT

DALREGEMENTET VÄXER snarast rekordartat. När återetableringen startade för snart fyra år sedan fanns här färre än 30 anställda. Nu är man 235. På tre år har regementet utbildat 440 värnpliktiga och i år rycker alltså ytterligare över

200 in.

Tillväxttakten har dessutom ökat drastiskt efter det senaste försvarsbeslutet.

– Tidigare var målet 2030 för de båda bataljonerna. Nu ska 4:e brigaden vara klar redan 2026 och 19:e två år senare. Det är det vi bygger och utbildar för nu, tillsammans med I 21 i Sollefteå, säger Mattias Otterström.

I år utbildas ett skyttekompani, men med funktioner från andra typer av kompanier, som stab och tross, grk-pluton och ledningspluton. De större övningarna kommer att ske tillsammans med I 21.

Dalregementet ansvarar sedan årsskiftet för nyinrättade Falu garnison, och löste därmed upp banden till Livgardet

som fram till dess skötte bland annat serviceförråd och viss annan verksamhet.

Hur påverkar det här värnpliktsutbildningen?

– Det blir effektivare och enklare att anpassa till vår verksamhet när vi själva leder övnings- och skjutfält, vår egen logistikenhet och ansvarar för serviceförrådet, konstaterar regementschefen och garnisonschefen överste Ronny Modigs.

MATERIELKOLL

DET DÄR BEHÖVER de nyinryckta inte bry sig om. Några av dem står på knä i rätta led utanför kasernen – den (halv-)temporära som ryms i en byggnad som tidigare varit vårdinrättning. Exakt vad som pågår är oklart för en oinvgd, men av allt att döma handlar det om att få koll på sin utrustning.

Edvin och Astrid har precis fått ut det sista av sin personliga materiel från förrådet nere vid det gamla regementsom-

Överstelöjtnant och dalmas Mattias Otterström "växte upp" på I 19 i Boden, men flyttade tillbaka till Dalarna när jobbet på I 13 dök upp.

178 värnpliktiga ryckte in den fjärde augusti och gjorde årets kull på 113 komplett tillsammans med gruppbefäl- och plutonbefälselever som ryckt in tidigare. Hela 104 stycken är från Dalarna vilket är rekord i antal lokala värnpliktiga. Förra året var 52 från länet, året dessförinnan 34.

HANNA EMBRETSÉN

DALREGEMENTET

Ronny Modigs strax innan han kör ut till en hemvärnsövning i närheten. "Det är ju inte vår verksamhet egentligen, men de ingår ju i garnisonen så jag vill ändå se hur det går för dem."

rådet ett par kilometer från kasernen, nära centrala Falun. De återkommer till den tuffa starten i måndags. Hur befälen har pressat dem, om uppställning klockan 0600, fysträning, städning av logement, inspektioner, exercis.

– Det har varit mycket att komma in i, minst sagt, konstaterar Edvin.

Har befälen varit hårda mot er?

– Ja, de var väldigt hårda. Men på något sätt kändes det ändå ok. Typ "vi fattar, så här kommer det att vara - så det är ingen idé att fundera så mycket på det".

INGER RESPEKT

ASTRID TYCKER ATT det är bra att befälen är hårda, eftersom det "inger mycket respekt".

– Många i vår ålder kan ju vara väldigt tjoiga, speciellt när det är många killar tillsam-

”Många i vår ålder kan vara väldigt tjoiga, speciellt när det är många killar tillsammans. Men nu var det knäpptyst.”

mans. Men nu var det liksom knäpptyst under uppställningar och genomgångar.

För henne har de första dagarna inneburit en annan svårighet. Nämligen en tilltagande krigsoro. Det är inget som plötsligt dykt upp. Det är snarast så att hon har "lite av en halvrädsla för krig överlag", förklarar hon. Men efter samtal med en psykolog och en präst på förbandet har hon lärt sig hantera oron.

– Jag har också förstått att min befattning som logistikgruppchef innebär att jag inte kommer att vara längst fram vid frontlinjen.

Dalregementet må vara så

nyetablerat att de fortfarande använder tillfälliga lösningar för att få verksamheten att fungera. Trots det har de utsetts till Årets förband två år i rad av Plikrådet. I motiveringen till årets utnämning skriver juryn bland annat att "den inställning och handlingskraft som råder på förbandet är vad som utmärker Dalregementet till att återigen bli utnämnt till Sveriges bästa förband".

— Vi har fokuserat mycket på att bygga en bra förbandsanda, vilket tillsammans med bra fysisk prestationsförmåga är en grundbult för att skapa god militär förmåga, säger Ronny Modigs.

DALREGEMENTET

Han konstaterar att det inte bara är viktigt när man går ut i strid, utan också för att verksamheten ska hålla i vardagen på lång sikt.

LÄSKIGT

VARKEN ASTRID ELLER Edvin sökte frivilligt till värnpliktsutbildningen. Men under mönstringen väcktes intresset och båda är nöjda med sina befattningar, logistikgruppchef respektive bandvagnsförare. Samtidigt påverkas de förstås av det osäkra omvärldsläget.

– Jag tror att hela läget som är just nu, med folk som sitter på höga positioner – som är galningar. Och att vi är med i Nato, det blir ju mer spant, säger Astrid.

Hur tänker du kring det här Edvin?

– Man märker ju av runt om

De amerikanska automatkarbinerna Colt M4A1 ersätter tillfälligt AK24, som dras med barnsjukdomar.

i världen att spänningen ökar överallt, man rustar upp och ... ja ... det blir ju lite läskigt.

– Men det är absolut inget jag går runt och tänker på, även om det finns i bakhuvudet hela tiden.

Vad ser ni mest fram emot under året?

– Det ska bli skönt att komma

in i allting. De säger ju att de första veckorna ska vara väldigt tuffa. Sen är jag väldigt taggad på att börja med min befattningsutbildning, säger Astrid.

Edvin är inne på samma spår:

– Det ska bli jättekul att kliva upp i bandvagnen! ◀

FAKTA FÖRST MED IDROTTSVÄRNPLIKT

Till utbildningsåret 2025–26 har Dalregementet tagit in tio värnpliktiga som får särskilt stöd för att kunna fortsätta sin civila idrottssatsning.

Initiativet kommer från regementschef överste Ronny Modigs. Han är nogna med att påpeka att det inte handlar om att återuppväcka idrottsplutonerna, som fanns från 1967 till i början av 2000-talet.

De värnpliktiga kommer att ingå i vanliga plutoner men får visst stöd för att kunna fortsätta sin träning.

– Mina förväntningar med den här satsningen är att den idrottssatsande

som gör sin värnplikt här ska kunna fortsätta sin idrottskarriär under värnpliktsutbildningen, samtidigt som man blir en fullt krigsduglig soldat, säger Ronny Modigs.

Hur anpassas utbildningen?

– Vi kommer ha samarbete med idrottsmiljöerna runt om i Falun. Vi har också kompetenser hos oss i våra egna tränare på regementet.

– De värnpliktiga kommer träna på ordinarie fystider men också lite extra tider. Men de får räkna med att också använda sina fria kvällar och helger för att få till den träningsmängd de behöver.

Idrottsaktiva ungdomar ska inte behöva avbryta sin satsning under utbildningen.

ANDERS FALL/FÖRSVARSMAKTEN

– Militärtjänsten i sig innebär att de blir robustare att klara en fortsatt karriär. Det goda exemplet är säklar Nils van der Poel (nu Svensson).

Vilka idrotter handlar det om?

– Jag menar att idrottsaktiva ungdomar av alla slag

är väl lämpade för att göra värnplikten och bli bra soldater och officerare. Men för det här pilotprojektet fokuserar vi på de militära vinteridrotterna eftersom vi ska strida i subarktisk miljö; längdskidor i första kullen, sen utökar vi med skidskyttar och skidorienterare.

HUR VAR ÅRET PÅ I 13?

Ingen av dem kom frivilligt till Dalregementet förra sommaren. Knappt ett år senare var samtliga överens om att lumpen var något av det bästa de upplevt. Möt fyra som muckade i somras!

NOVA KARLSSON
Stockholm, koksoldat

– Jag gick in med en förväntan om att det blir väl lite som det blir. Det har varit mycket roligare än jag trodde att det skulle bli. Jag tror att det framför allt har att göra med den starka sammanhållningen.

– Marschträningen var bäst! Trots att vi hade typ 20 kg på ryggen. Men det är lite av ett fritidsintresse för mig.

– En av de viktigaste sakerna jag lärt mig är att man inte klarar av allting själv, utan måste ta hjälp av andra.

MÅA SCHÖNLING
Säter, sjukvårdstransportsoldat

– Jag hade samma inställning som Nova inför utbildningen, att det blir som det blir. Men det vände ju till det positiva, kan man lugnt säga!

– Det bästa var sjukvårdsutbildningen.

– Något jag tänkt på är hur hela militären verkar ha förbättrats sedan min pappa gjorde lumpen. Utifrån hans berättelser verkar det som att det han och hans kompisar gjorde var mycket drygare.

– Jag gjorde min befattningsutbildning i Östersund. Det var kul, men tråkigt att behöva lämna sin pluton här, även om jag kom snabbt tillbaka in i gänget.

– Bandvagnsvården är det värsta jag gjort under hela värnplikten.

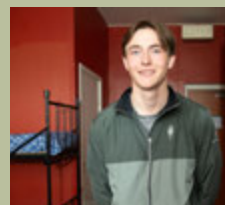
ELIAS SABEK
Gävle, ledningsgruppchef

– Jag hade hört mycket gott om Falun och hade tänkt söka in till utbildningen, men blev pliktad.

– De bästa stunderna är när vi gjort något prövande, jobbigt. Exempelvis vårt stridsdygn. Det var väldigt påfrestande. Blev väckta mitt i natten av att vi blev beskjutna, så vi fick nedhålla fienden och ta oss därifrån.

– Jag skulle säga att grundutbildningen var roligast, för då var ju allt helt nytt. Det var då man kom in i det här, fick veta ungefär hur man skulle ha det. Det var kul att lära sig så mycket.

– Något av det viktigaste jag lärt mig är att man kan mer än man tror, verkligen! Under stridsdygnet sov vi knappt. Jag tror vi fick en timmes sömn under ungefär 30 timmar. Det var väldigt jobbigt. Men det gick ju!

WILLIAM BERGSTRÖM
Leksand, logistikgruppchef

– Jag var ganska neutral inför att göra lumpen. Men kände nästan att det vore kul, och att det skulle kunna bli en bra erfarenhet. Och så hade ju farsan gjort lumpen här också. Men det var ju länge sen ...

– Jag skulle också säga att stridsdygnet var det bästa under året. Det var ju drygt i stunden, man kände verkligen av att man inte hade sovit på typ två dagar. När jag låg där i blåbärsriset efter eldöverfallet började jag hallucinera lite. Jag såg små gubbar på granriset. Man var inte helt med.

FÖRENAR TEKNIK OCH TRADITION

Under tre dramatiska dygn i värmländska skogar prövades 20 hemvärnspatruller, i en övning där hundar, drönare och digitala verktyg stod i centrum.

Text & foto *Christian Höglund*

43:e skärgårdsbataljonen från Göteborg var på plats med G-båtar för söka av öar med hjälp av hundar.

Drönare ökar hemvärnsförbandens förmåga att lösa sina uppgifter i både dagsljus och mörker.

DE VÄRMLÄNSKA skogarna ekar ljudet av stövlar mot grus, hundskall och drönare. HV-skallet 2025, Rikshemvärnschefens årliga utbildningskontroll, är inte längre bara en övning för hundförare. I år har den utvecklats till en prövning av hela patrullens förmåga till samarbete, ledarskap och teknisk innovation.

– Kriget i Ukraina har accelererat den tekniska utvecklingen. Nu testar vi patrullens helhet, från hundar till avancerade sensorer som mindre drönare, säger överstelöjtnant Nils Carlsson, chef för Örebro-Värmlandsgruppen som är värd för årets övning.

I VÄRMLANDS VILDMARK

UNDER TRE INTENSIVA dygn navigerar 20 patruller, totalt 400 personer från 15 militärregiongrupper och Helikopterflottiljen, genom Värmlands vildmark. De möter utmaningar som båtpatrullering, sök i byggnader, lokalisering av fientliga grupper och till och med omhändertagande av skadade tjänstehundar.

Labradoren El Aragento Jojo från 28:e hemvärnsbataljonen söker igenom en järnvägsvagn.

Allt medan stridsbedömare som major Per-Erik Haraldsson följer varje steg.

– Jag gav patrullen en order: marschväg, slutpunkt och en tid de skulle vara framme. De orienterar sig fram till slutpunkten där de löser en uppgift och får nya order. Vi åkte runt 50 mil på grusvägar, och jag såg hur ledarskapet prövades när tröttheten slog till, berättar Per-Erik, som sov och levde med sin patrull.

Årets övning är en brygga mellan gammalt och nytt. Tjänstehundar, som El Ara-

gento Jojo från 28:e hemvärnsbataljonen, arbetar sida vid sida med en liten drönare. Patrullerna lär sig att välja rätt verktyg för rätt situation, en balansgång som brigadgeneral Mattias Ardin, ställföreträdande rikshemvärnschef, betonar vikten av:

– Det är avgörande att vi övar hela spektrumet av våra resurser. Att arbeta med hund och MRPAS (drönare, reds anm) i samverkan ger oss en helt annan förmåga att skydda, bevaka och ytövervaka.

Stridsbedömarna använder ATAK (Android tactical as-

sault kit), enkelt förklarar en mobilapp som bland annat ger övningsledningen en realtidsbild av patrullernas positioner och möjlighet att kommunicera med dem.

Nytt för i år är samarbetet med andra förband. Säkerhetsskvadronen från Militärregion Väst, förstärkt med personal från Militärregion Mitt, övar tillsammans med Hemvärnet. Major Kenny Sörquist är imponerad.

– Vi har inga hundar i vår skvadron, men i en skarp situation kommer vi behöva dem. Hemvärnets arbete med

Som ett stresstest spolades soldaterna med iskallt vatten under momentet där de övade på att söka i bebyggelse.

Avsökning av öar med hjälp av båt och hund var ett nytt moment i årets upplaga av övningen.

28:e hemvärnsbataljonen med Södertörnsgruppen tog hem vandringspriset i HV-skallet 2025.

hundar och MRPAS är imponerande. Hundarna är en tillgång vi vill lära oss mer av.

På sjön Ullvettern bidrar 43:e skärgårdsbataljonen med G-båtar. Båtschef Lukas Welander:

– Det var lärorikt och roligt. Hundarna lokaliserade personer på öarna snabbt. Nu har vi knutit kontakter med Hemvärnet och vet att vi kan bidra framöver.

MER ÄN EN ÖVNING

ÖVNINGEN AVSLUTAS MED ett vandringspris till patrullen med minst utbildningsbehov. I

”Vi måste hänga med i den tekniska utvecklingen och samtidigt värna traditionerna.”

år gick priset till 28:e hemvärnsbataljonen från Södertörnsgruppen, ledd av gruppchefen Mats Holmberg. På Räddningstjänstens övningsområde i Karlstad navigerade de rökfyllda byggnader och järnvägsvagnar med precision.

– Mats behöll lugnet och fick gruppen att arbeta metodiskt tillsammans med hunden. De missade ingenting, säger

bataljonsförvaltaren Johan Roxenstål, som ansvarade för momentet.

Han menar att HV-skallet 2025 är mer än en övning – det är en vision av framtidens försvar, där teknik, tradition och samarbete smälter samman.

– Vi måste hänga med i den tekniska utvecklingen och samtidigt värna våra traditioner, säger Johan Roxenstål. ◀

BYSSAN VILAR ALDRIG

När HMS Trossö kastar loss är arbetet i byssan redan i full gång. Deras yttersta uppgift: att hålla besättningen över ytan.

Text & foto Klara Villebeck/AMF 1 (red av HLR)

Här lagas maten som håller hela besättningen igång.

Att preppa i tid är en förutsättning för att hinna servera alla ombord.

På stekbordet fräses korven som snart blir dagens lunch.

För att underlätta inlastningen transporteras nya råvaror ned till skafferiet med hiss.

Köksmästare Patrik Livchitz ansvarar för allt från att leda team, till beställningar och planering av menyer.

DET LUKTAR KAFFE, nybakade kolasnittar och stekos. Någon förbereder lunchens salladsbord, någon annan fyller på ett bleck med rotfrukter. Arbetet i köket, eller byssan som det heter till sjöss, är avgörande för hela fartyget, HMS Trossö. Men sällan begränsat till köksutrymmet.

– Ingen dag är den andra lik. Vissa dagar springer jag runt hela basen och letar varor eller

utrustning på andra fartyg, andra dagar tvättar jag och lagar mat en hel dag, säger Engla Myhr, kock och logistiker på HMS Trossö.

Mitt i allt detta står köksmästaren Patrik Livchitz, överfyrir på HMS Trossö. Ledare, kock, instruktör och matentusiast med både människor och menyer på sitt ansvar. Efter 16 år i civila kök, från kvarterskrogar till Michelinrestaurang i Tokyo, är

det här han har hittat hem.

– Här får jag laga mat, leda ett team, utbilda unga och vara en del av något större. Det är ett drömjobb, säger han.

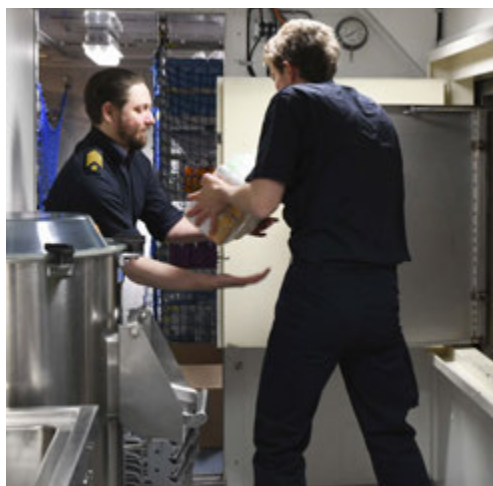
DYGNET RUNT

BYSSAN ÄR IGÅNG dygnet runt och ser till att det serveras en måltid var sjätte timme. Oavsett om havet stormar, ett larm går eller en övning pågår.

Samtidigt har alla här dubbla

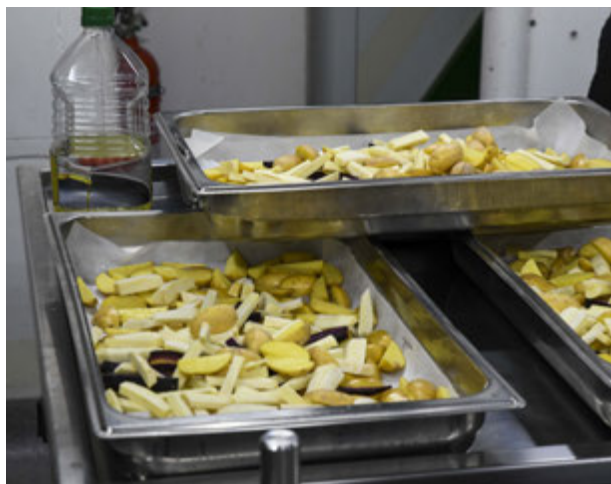
Engla Myhr förbereder inför dagens lunchservering.

Samtidigt som maten tillagas fylls förråden på med nya råvaror.

Förrådet på HMS Trossö fylls på genom leveranser från land.

Bleck med potatis och rotfrukter förbereds till dagens middag.

roller. Utöver matlagare är de också sjukvårdare. Det innebär att varje dag kan kastas om på sekunder.

Patrik kombinerar sin kockroll med akutpraktik i sjukvården, både på ambulans och sjukhus.

– Det var väldigt nyttigt att få se det på riktigt på något sätt. Vi gör ju andra insatser ombord också, ibland hjälper vi till med förtöjning och losskast-

ning, eller med veckolastning. Vi genomför också brandutbildningar, säger han och lägger till att det ger en extra dimension att inte bara ansvara för maten, utan även för sina kollegors välbefinnande.

Det är uppenbart att byssan inte bara är fartygets kök, utan också en plats där människor möts. Det sociala är en naturlig del av arbetet, förklarar Patrik.

– Vi ser alla ombord och mär-

ker direkt om någon mår dåligt. Ibland räcker det med att bjuda på en kaka eller att fråga hur det är. Det är den delen av jobbet jag värdesätter mest.

RÅVAROR STYR

MAN SKULLE KUNNA tro att allt i verksamheten följer militärisk ordning, och det stämmer till viss del. Men det finns också utrymme för kreativitet. Menyer sätts inte bara efter scheman,

HMS Trossö är en nyckelspelare i marin logistik. Som stödfartyg spelar hon en avgörande roll i att hålla stridsfartyg operativa till sjöss.

utan i hög grad efter vilka råvaror som finns tillgängliga, vad som råkar vara på kampanj hos leverantörerna – och inte minst utifrån kockarnas inspiration för dagen.

– Det är som en sport att hitta något kul för en billig peng. Jag gillar att förädla enkla råvaror, göra något nytt och överraska.

Det är där hantverket kommer in, säger Patrik.

BJUDER PÅ SMAKRESOR

UNDER LÄNGRE ÖVNINGAR måste användningen av färska råvaror planeras noggrant och ske i en viss ordning. När de är slut blir det konserver, rotfrukter och andra hållbara lösningar.

Men Patrik och hans kollegor ser till att variationen finns där ändå, med temadagar, önskemenyer och spännande nattmål.

– Vi kan servera asiatisk nudelsoppa på natten, eller köra italienskt en tisdag. Det är kul att ta besättningen på en liten smakresa, mitt i allt det militära. ◀

VÄRNPLIKTIGA KOCKEN: "KREATIVT OCH INSPIRERANDE"

En som nyligen har fått sitt intresse väckt för både kök och servis är värnpliktiga Ida Gotting från Stockholm. Hon blev nyfiken på Försvarsmakten när hennes storasyster genomförde värnplikt. När det var dags för mönstring var hon därför positiv, även om det blev en stor omställning.

– Jag hade aldrig varit ute i fält förut och det var tungt med packning och långa marscher. Samtidigt var det en rolig utmaning, säger hon.

När Ida kom till Karlskrona och påbörjade

befattningsutbildningen till kock upptäckte hon en ny sida av sig själv.

– Jag har aldrig varit särskilt intresserad av matlagning, men det visade sig vara jättekul. Vi började från grunden, och nu får vi vara med och ta egna initiativ i köket. Det är kreativt och inspirerande.

Hon trivs bra på Trossö och säger att alla är välkomnande, instruktörerna kunniga och att de ser de värnpliktiga som kollegor

– Jag funderar faktiskt på att ta anställning.

Matlagning har blivit ett nytt intresse för värnpliktiga Ida Gotting ombord på HMS Trossö.

HALLÅ DÄR

AUDITÖR ANDERS BJÖRK...

... du är förutom reservofficer och advokat också auditör i Försvarsmakten. Vad innebär det?

– EN AUDITÖR ÄR en juridiskt kunnig person, helst med erfarenhet från Försvarsmakten men framförallt lång erfarenhet från rättsväsendet. Auditören ger råd inför beslut i disciplinärenden gällande värnpliktiga.

– Om en värnpliktig misskött sig ska rättsbefälet eller värnpliktshandläggaren tillsammans med förbandschefen pröva om det ska inledas ett disciplinärende. Det är då auditören kommer in. Hans eller hennes uppgift är att vara stöd och ge råd så att handläggandet blir rättssäkert och påföljden är enhetligt tillämpad.

Vad för typ av förseelser kan det handla om?

– Disciplinförseelser kan handla om att en värnpliktig upprepat kommer försent till uppställningen, och då pratar vi inte om sekunder utan minuter. Det kan vara regelbunden bristande vapenvård, eller kanske så kallad bondpermis. Ibland är det mer allvarliga förseelser som framkallande av fara genom vådaskott eller undergrävande av försvarsviljan, till exempel genom att sprida desinformation som skadar förbandet.

Vilka påföljder talar vi om?

– Den vanligaste disciplinpåföljden är varningar och löneavdrag. Vid allvarigare förseelser eller verkliga brott kan auditören rekommendera förbandschefen att göra en åtals-

SEVERIN ADVOKATER

Skälet till Anders Björks engagemang som auditör är att han som reservofficer och advokat har kunskaper som kan bidra till att stärka Försvarsmakten.

anmälan, alltså att överlämna ärendet till polis och åklagare.

Hur många auditörer finns i Försvarsmakten?

– Auditören är en roll som vilat under tiden som värnplikten vilade, men som nyligen återinträtt. I dag är vi en skara på runt sjutton personer – engagerade lagmän från tingsrätt och hovrätt, domare, åklagare och advokater.

– Man är ansvarig för två förband var och dessutom viceauditör för två om ordinarie inte är tillgänglig. Vi har grundat föreningen Sveriges auditörer och tagit fram en praxissamling där man kan se hur man utmäter påföljder i olika typer av disciplinärenden. Ytterst är

ju syftet med rättstjänsten att få välfungerande krigsförband.

Vad vill du säga till förbanden?

– Den stora gruppen av auditörer förordnades så sent som i juli 2024 så vi har i princip haft vårt första egentliga verksamhetsår. Eftersom vi är en relativt ny yrkeskår tror jag inte att så många känner till att vi finns och vilket stöd vi kan erbjuda. Eftersom vi är arvoderade kostar det lika mycket om vi används som om vi inte gör det. Därför är min uppmaning: Om ni på förbandet har disciplinärenden att hantera, kontakta din auditör! ◀

Text **Johan Lundgren/Fst Komm**

MILDA OCH HAMPUS

NYEXADE

För Milda och Hampus väcktes tanken om ett fortsatt engagemang i Försvarsmakten under värnplikten. Efter en tid som anställda soldater kändes valet att gå reservofficersutbildning naturligt.

Hur känns det att ha gått i mål?

– Det är självklart väldigt kul att nå en milstolpe i karriären, dessutom tillsammans med alla dessa fina människor jag träffat längs vägen, säger Milda.

– Utbildningstiden har gått snabbt och jag kommer att sakna den.

Vad ska du göra nu?

– Nu väntar det viktigaste – att fortsätta att utvecklas och att föra kunskap vidare när jag ska utbilda värnpliktiga som instruktör på stabspluton det närmsta året.

Hur var utbildningen?

– Det har varit ett väldigt bra och lärorikt år för mig med höjdpunkter som fältövning i Belgien i Militärhögskolan Halmstads regi, men också tid som övad plutonchef och kvartermästare. Det känns tryggt att veta vad jag ska göra om det blir ”skarpt läge”, säger Hampus.

BÅDE MILDA OCH Hampus vill påminna om något de tycker är viktigt:

– Oavsett om du är yrkesmilitär, reservofficer eller helt civil kan du bidra till Sveriges försvar. Välj det liv som passar dig, men se till att göra det du kan för landets trygghet och frihet. Det finns så mycket som är värt att försvara! ◀

Text & foto *Charlotte Pettersson/*
Försvarsmakten

Milda ser fram emot att utbilda värnpliktiga.

Hampus känner sig trygg i att han vet vad han ska göra i "skarpt läge".

COLT M4A

AK24-VIKARIE

Barnsjukdomar gjorde att införandet av AK24 försenas. Försvarsmakten köpte därför in 15 000 amerikanska Colt M4A. Man valde att satsa på ett säkert kort; Vapnet har länge använts av stora delar av de amerikanska väpnade styrkorna – och i princip alla andra.

HISTORIEN BAKOM VAPNET är både lång och fascinerande. Den börjar egentligen med vapnet det var tänkt att ersätta: M16. Under

1960-talet var USA indraget i Vietnamkriget och man hade konstaterat att det var bra med ett lätt eldhandvapen så att soldaterna kunde bära med sig mycket ammunition.

Länder som Västtyskland och Sverige valde en annan väg och satsade på den kraftfulla AK4:an (G3 i Tyskland). Ett järnspett optimerat för män runt 1,90 med ovanligt långa armar som till vardags arbetade i tung industri eller slet på åkern.

Den amerikanska M16 fick tidigt rykte om sig att vara

opålitlig. Larmrapporter från djunglerna i Vietnam utreddes noga och felet visade sig mer ha att göra med ett sagolikt klantigt införande. Att den först levererades utan vapenvårdsutrustning var bara en av många missgrepp. Med tiden fick man styr på sin bössa och den grundläggande tekniska lösningen visade sig vara bra.

500 000 ÖVER HELA VÄRLDEN SLUTET AV 1980-talet ville man ha en ersättare som var något kortare än M16 och efter Kuwaitkriget 1991 drog man

slutsatsen att det var rätt väg att gå. Under kommande 20 år kom M4-karbinerna att införas på bredd i de amerikanska väpnade styrkorna. Till dags dato har över en halv miljon byggts av Colt – och användarna finns verkligen över hela världen.

Försvarsmakten satsar kort sagt på ett säkert kort när AKM4A införs. Vapenofficeren Mattias Nord vid Helikopterflottiljen förklarar:

– Den är extremt lik AK24. Det är samma grundplattform, kopplat till värnpliktsutbildningen kommer det inte att

vara några större begränsningar. Svårigheten kommer snarast vara för dem som redan är utbildade på AK5 eftersom bland annat manöverhandtaget sitter på ett annat ställe och för att M4 inte går att säkra om det inte är uppspänt.

Hur funkar den för värnpliktiga?

– Bra! Den är lättare, den är smidig, har lite mindre rekyl. Det är ett väldigt bra komplement till AK24. AKM4A känns spontant mer användarvänlig än AK5 och passar sig bättre för mindre kroppar än till exempel

AK4. Detta får troligtvis positiva effekter på skyttet, säger Nord.

AK24 SNÄPPET VASSARE

HUR STÅR SIG då AKM4A mot AK24? De som vet vad de talar om skulle nog säga att finska Sako:s AK24 är lite mer av ett premiumalternativ. Den avgörande fördelen med AK24 handlar om större frågor som att den tillverkas på nära håll (i Finland) och att den byggs för att passa vårt klimat. ◀

Text **Linus Ehn/FST Komm**

Foto **Jesper Moldvik**

FÄLTPOSTEN

DÅ ETT BREV BETYDDE SÅ MYCKET

Behovet av regelbunden och säker postgång med den svenska armén under det Trettioåriga kriget ledde till att en fältpost organiserades. Efter slaget vid Breitenfeld 1631 lät Gustav II Adolf upprätta ett fältpostkontor i Leipzig.

Text *Per Iko*

UNDER STORA NORDISKA kriget seglade svenska postjakter över Östersjön, och postförare ombesörjde sedan att posten nådde den svenska armén landvägen. Krigsläget påverkade möjligheten till regelbunden postgång. Under vinteruppehållet i Sachsen 1706–1707 kunde förbindelserna upprätthållas utan större svårigheter, men sedan armén tågat in i Ryssland hösten 1708 blev postgången betydligt mer sporadisk. Då Karl XII och återstoden av armén efter slaget vid Poltava vistades i Turkiet blev det åter något lättare.

Den första instruktionen för en fältpostmästare utfärdades under det Pommerska kriget 1757–1762. Då infördes också brevcensur för att för att förhindra spridning av känsliga uppgifter.

Ursprungligen hade enbart tjänstepost befordrats, men 1701 kom bestämmelser för brev till och från enskilda personer i fält. Först 1808 stadgades att underofficerare och meniga en gång i månaden portofritt skulle få sända >

BO-ÅKE NILSSON/POSTMUSEUM

I det välbesökta fältpostkontoret vid FN-bataljon 69C tjänstgjorde bland annat Louise Ekblom under 1978 som fältpostkassör. Hon var därmed den första kvinnan i denna befattning.

När Postverket i början av 1900-talet kunde krigsplacera sin personal till fältpostbefattningar förbättrades posthanteringen betydligt. Utrustningen blev enhetlig med uniform m/10 och ändamålsenliga fordon anskaffades.

brev till hemorten. Officerare förväntades däremot kunna betala för sig.

Under fältttåget i Norge 1814 upprättades ett fältpostkontor vid vardera armékår. Vid 1800-talets övningar verkade fältposten oregelbundet, liksom då svensk trupp var förlagd på Fyn och i Slesvig i samband med Danmarks krig 1848–1850.

FÄLTPOSTNUMMER INFÖRDES

ETT EXEMPEL ÄR FRÅN EN fälttjänstövning i Skåne 1871 då icke skrivkunniga indelta soldater gavs hjälp med breven hem. Samtliga började "Jag är vid god hälsa" och avslutades med "Helsingar i tusental".

Första världskriget gav nya

erfarenheter till fältpostens organisation. Som en säkerhetsåtgärd användes särskilda fältpostnummer istället för att skriva ut en adressort eller förband. För de inkallades brev hem togs speciella militärbrev

skapstidens hundratusentals inkallade soldater. Det var den viktigaste kontaktmöjligheten till hemmet. För brev tillbaka försågs militärbreven med portofria svarsmärken. Dessutom skickades mängder med

”Fältpostens stora betydelse för att upprätthålla stridsvärdet blev tydlig för beredskapstidens hundratusentals inkallade soldater.”

fram. Generalpoststyrelsen, där en officer beordrades att tjänstgöra som militärassistent 1918, gavs också ansvar för mobiliseringsinkallelser.

Fältpostens stora betydelse för att upprätthålla stridsvärdet blev tydlig för bered-

paket, innehållande kläder, tidningar, matvaror och annat, vilket lindrade hemlängtan och ökade tryggheten. Även vid allmänna val blev fältposten central för hantering av poströster.

Efter andra världskriget ut-

Åren 1964–1977 var den svenska bataljonsstaben på Cypern förlagd i Carl Gustaf Camp i Famagusta. Fältpostkontoret höll till i ett plåtskjul. Den avgående posten någon gång 1970 från bataljon 44C vägde denna dag 720 kg.

nyttjades fältposten vid större övningar, men det är vid internationella insatser den framför allt har märkts och bidragit till att höja moralen. Fredssoldater i Mellanösterns ökenlandskap, Afrikas djungler eller Balkans bergsområden har alla kunnat nås genom fältposten. Fältpostkontoret utgjorde en naturlig samlingspunkt, där brev hämtades, kontanter togs ut och paket skickades.

En annorlunda uppgift löste fältposten då det svenska engagemanget i Makedonien avvecklades 1999. Vid den grekiska gränsen anmärktes på att dokumenten för fri passage av fordonskonvojen saknade stämplars. Med hjälp av fältpostkontorets poststäm-

pel och lite läppstift kunde detta åtgärdas.

MOBILER OCH NÄTET TOG ÖVER

I BÖRJAN AV 2000-talet föreslogs en avveckling av fältposten. Den tekniska utvecklingen

hade inneburit att behovet minskat. Från internationella insatser går det numera att meddela sig med hemlandet via mobiltelefon och internet. Även den militära kommunikationen använder andra sambandsvägar. Post- och penningförsörj-

ning i fält kan hanteras av Försvarsmakten med stöd av samhällets normala infrastruktur.

I oktober 2008 plockades slutligen skyltarna ned vid de svenska fältpostkontoren i

”Vi har gjort allt från att skicka blommogram och postkaka och såklart vanliga brev och paket till att hantera kontanter.”

Kosovo och Afghanistan. ”Vi har gjort allt från att skicka blommogram och postkaka och såklart vanliga brev och paket, till att hantera kontanter och hjälpa soldaterna att betala räkningar”, som fältpostkassören Lina Karlsson beskrev det. ◀

PATRULLTÄVLING

Under momentet med granatkastaren får endast en person se kartan och de andra två måste bemanna vapnet.

PÅ TOALETTEN I ett hotellrum står Felix Bäckstade och blandar till sportdryck medan han diskuterar taktik med sina lagkamrater Teodor Tuveson och William Malm.

– Jag tänker att ju jävligare väder och terräng desto mer fördel till oss, säger han.

Enligt genomgången tidigare på kvällen och kartan som de har fått ut kommer banan gå över kuperad terräng och innebära många höjdmeter.

– Snabba skor och lätt packning. Då kan vi hålla hög

hastighet, säger William Malm och fördelar energibars jämnt i tre högar.

Teodor Tuveson sitter klistrad vid sin telefon och letar filmklipp om granatkastare. De har fått reda på att en sådan kommer ingå i ett av momenten och ingen av dem har särskilt mycket erfarenhet av vapnet. Till slut sitter de alla hukade över den lilla skärmen, men vid ettiden på natten bestämmer de sig för att få några timmar välbehövlig sömn.

Som en del av priset för vinsten i officersklassen på FMM-

MAFFIGA DRAGONTRION

**GISSLANFRITAGNING, MINRÖJNING
OCH GRANATKASTARSKJUTNING. DET VAR TRE
AV MOMENTEN I ITALIENSKA PATRULLTÄVLINGEN
VISCONTEA SOM AVGJORDES I JUNI. OCH TRE
DRAGONER FÖRSVARADE DEN BLÅGULA FANAN.**

Text & foto Johanna Wallén/K4

PATRULLTÄVLING

patrull förra året fick K 4 skicka ett lag till årets Viscontea, en patrulltävling i italienska Comoprovinsens Valbrona. Det är 38:e året deltagare från bland annat Tyskland, USA och Finland samlas för att mäta sina krafter och bygga relationer militär personal emellan.

Tävlingsdagen utlovar sol och temperaturer kring 25 grader – onekligen en kontrast mot det svala klimatet i Arvidsjaur.

LADDAR MED KOFFEIN

PLÖTSLIGT RULLAR helikopterljudd i över parken där lagen samlats och snart landar den in på det daggvåta gräset. Den svenska trion tar några sista kaffeinshots innan de kastar sig in i maskinen och lyfts upp över trädtopparna mot starten.

Visconteas tävlande förflyttar sig till fots över en bergskedja med ett antal stationer längs vägen.

Momenten innefattar handgranatskastning, minröjning, fritagning av gisslan, skytte, IK krigsmateriel och även ett

”Framförallt är det samverkan mellan olika förband och nationer som ger mycket och är väldigt berikande.”

taktiskt scenario.

Längs en brokig skogsväg stöter svenskarna på en man vid ett skrivbord och på marken bredvid står en granatkastare. En person ska ta ut riktning och avstånd till målet med hjälp av kartan som är fasttejpad på bordet och de andra två ska rikta in vapnet. Laget hämtar andan och samlar sig. Klockan startar och Felix Bäckstade lutar sig över kartan och studerar den noga innan han vänder sig mot sina lagkamrater och berättar vilka värden som skall ställas in medan de skruvar på riktinstrumenten.

– One minute left! ropar mannen.

De rör sig runt granatkastaren och försäkrar sig om att värdena är korrekta.

– 15 seconds! You need to fire it now!

De slänger en blick på varandra och nickar, sedan lägger de i övningsgranaterna en efter en.

– Time’s up!

Väl i mål konstaterar laget att deras strategi belönas med en näst bästa löptid, men prestationerna ute på stationerna drar ner poängen och svenska K 4 slutar på en nionde plats av 22 lag.

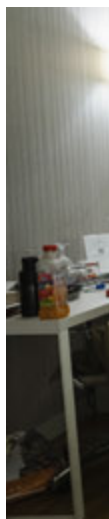
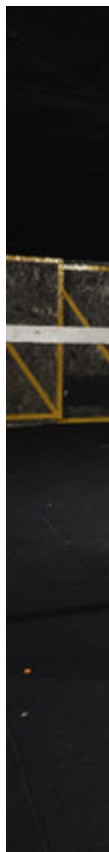
Trots att det inte blev någon vinst för svenskarna tar de med sig goda minnen och nya bekantskaper hem.

– Det känns lite surt, man är ju tävlingsmänniska, säger William Malm.

– Men överlag har det varit en rolig tävling i fin miljö. Framförallt är det samverkan mellan olika förband och nationer som ger mycket och är väldigt berikande. ◀

Två lag åt gången lyfts ut med helikopter mot det första momentet som är skytte.

Finland ställde upp med fyra lag och knep både första- och andraplatsen.

Laget räknar noga ut vad de behöver ha med sig i form av energibars och sportdryck, för att hålla energi- och vätskenivåer bra under hela tävlingsdagen.

Helgen avslutas med en prisutdelning och ceremoni med kransnedläggning för att hedra minnet av fallna kamrater.

MEDALJER TILL 71:A BATALJON

EFTER SEX månaders tjänstgöring som en del av Natos förstärkta närvaro i Baltikum är 71:a bataljon nu tillbaka på svensk mark. Insatsen har genomförts i Lettland och har varit Sveriges första bidrag till det kollektiva försvaret vid Natos östra gräns.

Bataljonen tillsammans med den nationella stödenheten uppmärksammades vid en ceremoni på ett soligt men blåsigt Revingehed, där cirka 1 500 anhöriga deltog. Förbandet fick medalj och tackades för sina insatser av försvarsminister Pål Jonson, chefen för operationsledningen viceamiral Eva Skoog-Haslum och Lettlands ambassadör Ilze Rūse.

– Vi kan med er insats, med stolthet säga att Sverige har skapat operativ effekt vid Natos östra gräns mot Ryssland, sade Eva Skoog-Haslum under sitt tal.

Efter ceremonin fick soldaterna återförenas med sina anhöriga. Bataljonchef, övers-

Chefen för operationsledningen ...

... tackade för förbandets insatser.

telöjtnant Henrik Rosdahl, uttryckte stor uppskattning för sitt förband:

– Jag känner en djup respekt och stolthet över den insats personalen i 71:a bataljon har genomfört, både som enskilda soldater och som ett sammansvetsat förband.

Efter lite sommarledighet

återsamlas bataljonen för att påbörja träning och övning inför nästa rotation i Lettland vid årsskiftet.

FELIX SUNDBÄCK/FÖRSVARSMAKTEN

HEMVÄRNET FÅR EGET BASKERTECKEN

NU ÄR HEMVÄRNETS egna baskertecken på ingång i stridskraften och syns på allt fler förband.

Formgivningen är inspirerad av andra emblem i Hemvärnets tradition och har tagits fram av den heraldiska konstnären Henrik Dahlström. För att få en enhetlig hemvärnsbasker är tecknet bronserat.

Tilldelningen påbörjades under våren. I och med tilldelningen byts Baskertecken 02 Armén ut. Bytet sker förbandsvis och tidigare baskertecken lämnas tillbaka i samband med utlämningen av det nya.

Ska göra Hemvärnets synligare.

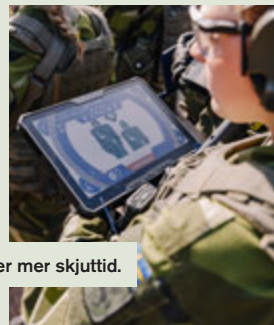
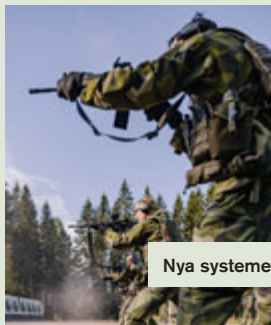
JESSICA DAHLIN/FÖRSVARSMAKTEN

SURFPLATTA VISAR TRÄFFEN

UNDER SKJUTUTBILDNINGEN använder Helikopterflottiljens värnpliktiga målsystem 103C, ett akustiskt system där skjutresultatet redovisas i en surfplatta som varje soldat får ut på skjutbanan.

Fördelen är att mindre tid behöver läggas på att markera tavlor med papperslappar och mer tid till att skjuta och soldaten får bättre återkoppling på sitt skytte.

Målsystem 103C har funnits på Kvarn i ett år och ersätter successivt samtliga akustiska skjutsystem i hela Försvarsmakten.

Nya systemet ger mer skjuttid.

JESPER MÖLDVIK/FÖRSVARSMAKTEN

VÄRLDSELITEN SPIKADE PANSARTERRÄNGBILEN

I SAMBAND MED årets O-Ringen i orientering medverkade Försvarsmakten som etappvärdar för en av etapperna under tävlingen.

Förutom att vara på plats och berätta om vår verksamhet och varför orientering är en grundläggande soldatkunskap, så utgjordes sista kontrollen den dagen av en Pansarterrängbil 203.

Stora delar av världseliten deltog på årets O-ringen och fick förmånen liksom övriga 15 000 deltagare att stämpla

vid Pansarterrängbilen.

Försvarsmaktens medverkan samordnades av Göta ingenjörregemente.

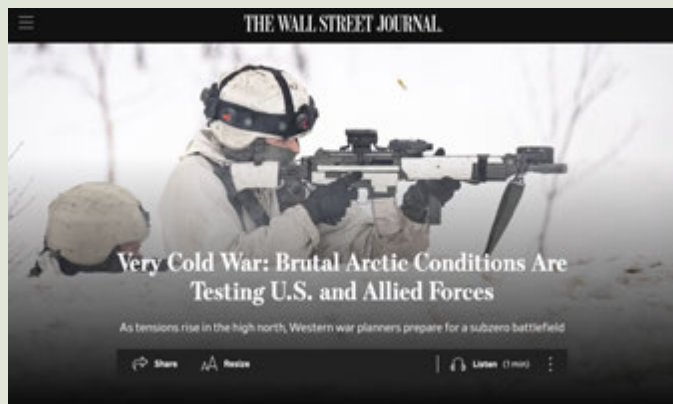
Totalvinnare på årets tävling blev på herrsidan Viktor Svensk, Stora Tuna OK och på damsidan Simona Aebersold IFK Göteborg. Simona tävlar civilt för IFK Göteborg men ingår även i det schweiziska militärlandslaget i orientering.

(*"spikade"* är orienterarspråk för att ta en kontroll utan misstag)

Simona Aebersold spurtar mot mål på Försvarsmaktsetappen.

JOSEFIN SJÖLJING/FÖRSVARSMAKTEN

I 19 PÅ WALL STREET

WALL STREET JOURNAL, skriver i ett augustinummer om Vinterenheten på I 19. Tyvärr har vi inte läst reportaget (bakom betalvägg). Men vi hittade i alla fall det här citatet:

"Elite combat troops shred their physiques to look like Hollywood hunks. In the Arctic, that can kill you."

**VILL DU VARA MED
I HÄNDELSEARNAS CENTRUM
UTAN ATT SJÄLV VARA I CENTRUM?**

SÖK FM PERSONSKYDD

Vi rekryterar militära livvakter (GSS/K), specialistofficerare (OR-6/7) och officerare (OF-1).
Sök nu på www.forsvarsmakten.se/jobb. Sista ansökningsdag 2025-10-05.
Testhelg i november. Utbildnings-/anställningsstart i mars 2026.

WIENFLYGAREN SOM LANDADE I SVERIGE

Han var mästertygare, innovatör och entreprenör. Edmund Sparmann flög in i den svenska flyghistorien i ett österrikiskt-ungerskt plan 1919.

FLYGVAPENMUSEUMS BILDARKIV

DET ÄR NÅGOT filmiskt över scenen: Fyra militärklädda unga män står vid ett kartbord ute på ett fält. I bakgrunden skymtar Alperna. Med fast blick ser Edmund Sparmann rakt in i kameran. Troligen är fotografiet taget under hans militärutbildning i Österrike-Ungern 1902–1906 (alt. frivillig militärtjänst 1912–13).

Edmund Sparmann (1881–1951) blev ingenjör och uppfinnare. Hans gyrostabilisator gjorde honom eftertraktad bland flygplansfabrikanter där

han jobbade som konstruktör, provflygare och chefpilot. När freden 1919 satte stopp för flygplansutveckling i Österrike tog Edmund några Phönix-flygplan på turné och Sverige, som saknade egna jaktplan, slog till. Arméflygets ledning köpte in både Phönix C.I och D.III och byggde flera på licens.

BYGGDE EGET FLYGPLAN

EDMUND STANNADE I Sverige. På uppdrag av Flygstyrelsen var han kontrollingenjör och provflög nya flygplanstyper.

Men samarbetet avbröts och han startade eget. På 30-talet presenterade han sitt egenkonstruerade övningsflygplan Sparmann S1A, också kallat Sparmannjagaren. Planet användes vid bland annat jaktstridsövningar 1936–1947.

Edmunds flygplan var ingen storsäljare, men han var uppfinningsrik, före sin tid och närde en dröm om en helsvensk flygindustri.◀

Text Sofia Svalmak/
Flygvapenmuseum

KRÖNIKA

TOTALFÖRSVARET ÄR ALLAS ANSVAR

Totalförsvaret är en idé och folkrörelse snarare än en organisation, konstaterar Mikael Malm på Försvarsmaktens totalförsvarsavdelning.

TOTALFÖRSVARET ÄR EN angelägenhet för hela befolkningen. Så inleds lagen om totalförsvarsplikt. Vad innebär det egentligen? Jo, att totalförsvaret är en angelägenhet för Sveriges alla cirka 400 myndigheter, 290 kommuner, 21 regioner, 1,2 miljoner företag, 400 000 civilsamhälleliga sammanslutningar, 4 miljoner hushåll och alla enskilda individer mellan 16 och 70 år, som antingen är medborgare i Sverige eller som lever och är bosatta här. Totalförsvaret är inte en organisation utan hela samhällets samlade ansträngningar för att försvara och värna vad Sverige egentligen är och vad Sverige står för.

Totalförsvaret kan därför betraktas som en idé och en folkrörelse för att försvara och värna de grundläggande värden som bland annat uttrycks i vår konstitution som exempelvis mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Givet att totalförsvaret är en angelägenhet för hela befolkningen och att de utgörs av så många

JOEL THUNGREN/FÖRSVARSMAKTEN

Totalförsvaret engagerar ett stort antal aktörer och berör hela Sveriges befolkning.

tioner, behöver ta ställning till vad jag kan och bör göra för att ta mitt ansvar och bidra till de gemensamma uppoffringarna där det ytterst handlar om att vi aldrig ska ge upp.

Oavsett vad som händer ska vi fortsätta att värna våra värden, fortsätta motståndet, mili-

”Därför är det viktigt att vi reflekterar över vilka vi vill vara när det värsta inträffar, vilket ansvar jag är beredd att ta.”

olika aktörer och verksamheter kan inte totalförsvaret styras och ledas enbart ”top-down”. Totalförsvaret utvecklas och drivs på alla nivåer och i alla forum i samhället, det vill säga väldigt mycket ”bottom-up”.

Självklart uppstår då ett behov av en gemensam inriktning för verksamheten som bedrivs i det vi kallar totalförsvaret. Därför är det viktigt att vara tydlig med vad som utgör det egentliga syftet med totalförsvaret, vad som i grunden är var och ens ansvar, och vad som utgör den yttersta uppoffringen.

När det gäller syftet med totalförsvaret så handlar det om att värna de grundläggande värden som utgör den svenska demokratin, som nationell suveränitet, territoriell integritet, mänskliga rättigheter, oberoende domstolar, oberoende medier och möjligheten att fatta egna beslut om sitt eget liv. För att stå upp för dessa värden behöver vi prioritera försvarsansträngningarna där vi alla, individer och organisa-

tärt och civilt, för att försvara det som vi som nation är och står för. Detta innebär självklart risker och att jag kan hamna i situationer där jag utsätts för fara. Därför är det viktigt att vi reflekterar över vilka vi vill vara när det värsta inträffar, vilket ansvar jag är beredd att ta och vilka värden som är värda att värnas.

Totalförsvaret är som sagt inte en organisation men behöver vara en folkrörelse där vi alla är en del, där vi alla engagerar oss och där vi framförallt tar ansvar för vår gemensamma säkerhet. ◀

Michael Malm
Försvarsmaktens
totalförsvarssektion

BILDEN

Foto Hannes Holmström/Stridsfoto

KONTROLLFREAK

I mörka augustinatten – i mörkaste Småland – kartar sig hundratals Försvarsmaktskollegor genom skogarna runt Aneby. I första hand jagar man kontroller, i andra hand guldset i Försvarsmaktsmästerskapet i orientering.

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

Krigsförbandet NUE stödjer beslutsfattare på stridsfältet likväl som politisk nivå. Förbandet inhämtar information, analyserar dess innebörd och delger berörda chefer – nationellt som internationellt.

För att möta de krav en föränderlig omvärld ställer innebär en tjänstgöring vid NUE en initial nivåhöjande grundkurs som efterföljs av kontinuerlig kompetensutveckling. Allt för att inneha en god flexibilitet och snabbt kunna skifta fokus. Är du analytisk med förmåga att se helhet likväl som detaljer, en kreativ social individ med fältmässiga färdigheter? Då kan en tjänst hos oss vara intressant för dig.

Sök senast 2025-10-12**NATIONELLA UNDERRÄTTELSEENHETEN**